ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4874 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 19/4 ՄԱՐՏ 1902 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 24 ԶԻԼԿԱՏԷ 1319 ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4874

درعلیه‌ده غلطه‌ده (آره‌ولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سی

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ և է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական և Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	Դ.
» » »	վեցամսեայ	70	»
» » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	Ֆրք.
» »	վեցամսեայ	20	

Դրամը փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով։

[illegible]

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի Խմբագրատան։

ԳՐՉԻՆ ՆՊԱՍՏԸ

Գաւառային տղոց դպրոցներուն ծախքի բեռը թեթեւցնելու միջոցները խորհուած պահուն, Նպաստից Յանձնաժողովին մէջ խնդիր եղեր է՝ հեղինակներուն դիմում ընել և խնդրել որ մէյմէկ դասագիրք պատրաստեն, և վաճառման հասոյթը յատկացունեն այդ դպրոցներուն։ Այսքան կարեւոր առաջարկ մը, ի հարկէ, չէր կրնար ընդունուիլ առանց թեր ու դէմ կարծիքներու փոխանակութեան, և իրաւ ալ առարկուեր է թէ մէ՛լ գուցէ հեղինակներուն իրաւունքը կապտուի առով և նիւթական վնասի հանդիպին, թէ Յանձնաժողովը՝ չի կրնար հրատարակչական գործով զբաղիլ, ևայլն։ Բայց վերջ ի վերջոյ, առաջարկը ընդունուեր է և Ռէֆեթեա էֆ. Պէրպէրեան նախաձեռնութիւնը ունեցեր է իր մէկ դասագիրքը նուիրելու այդ կրթական նպատակին։

Եղած առարկութիւններուն տրուած պատասխանները չիմացանք, վասն զի Յանձնաժողովին որոշումները այդքան մանրամասն չեն հրատարակուիր, բայց խնդիրը ինքնին յստակ է և կ'արժէ որ ծնծուի լրագրութեան մէջ ալ, որ այնքա՛ն կը զբաղի դպրոցով ու դասագիրքով։

Քսան տարի մը կայ, երբ առաջին անգամ Նիկողայոս Տէր Ղեւոնդեանցի Մայրենի Լեզուն Պոլսոյ աշխարհաբարի վերածուելով—հեղինակին արտօնութեամբը—հրատարակ հանուեցաւ գաւառային դպրոցներ մատակարարող մարմնի մը կողմէ։

Մայրենի Լեզուն, այդ թուականին, նոյնքան նորութիւն մըն էր մեր դպրոցներուն համար՝ որքան դասագիրքով հասոյթ արտադրելու գաղափարը։ Երկուքն ալ անձգին յաջողութիւն գտան, սակայն, ու տպագրութիւն տպագրութեան յաջորդեց, առաւել տարի կանոնաւոր հասոյթ մը ապահովելով, որ յօրանձուն կերպով ունեցաւ, մինչև որ անչափ մրցումներ ընդօրինակուած, ձեւափոխուած Մայրենի լեզուներ՝ անհամներու կողմէ հրատարակ հանուած՝ սաստիկօրէն պակսեցուցին անոր եկամուտը։

Այս պզտիկ վերյիշումը կը բաւէ ցուցնելու թէ խնամով ու գիտակցօրէն պատրաստուած դասագիրք մը կրնայ շահաբեր ըլլալ և անոր վաճառման արդիւնքովը գէթ երկառասնեակ մը դպրոցի ծախքը հոգացուիլ, — գիւղական այն աղքատիկ դպրոցներէն՝ որոնք ամսական մէյմէկ ոսկի նպաստ միայն կը կարօտին կեդրոնէն։

Դպրոցը դասագիրքով հոգա՛լ։ Բանաւոր չէ՞ք գտներ գաղափարը, մանաւանդ ներկայիս։

Հասուն խորհրդածութիւն մը, անոր գործադրութեան մանրամասնութիւններուն վրայ, չա՛տ աւելի յստակ կերպով երեւան պիտի բերէ օգուտները։ Օրինակի համար, կարելի է առաջնութիւն տալ այն տեսակ դասագիրքերու պատրաստութեան և հրատարակման, որոնք համապատասխանեն այդ նախակրթարաններու ծրագրին, որով անոնք հրէապէս ստանան իրենց գրենական պիտոյքը, միեւնոյն ժամանակ օգտուելով աւելի վար ժողովուրդներու համար անոնց վաճառման արդիւնքէն։ Քերական մը, Մանկ-կան Քրիստոնէական մը, փոքրիկ Ընթերցարան մը, որոնց ընդհանրապէս կարեւորութիւն չենք տար այսօր — այնքա՛ն ժամ՛ն են ու այնքա՛ն աժան, — գեղջուկ և ուսումնականօրէն աղքատ տղուն համար յարգի առարկաներ կը դառնան, որոնց վրայ կը գուրգուրայ ու խնամով կը պահէ, վասն զի 40 փարան գումար մըն է իր երկրագործ կամ որմնադիր հօրը քսակին համար։

Այս նախնական դասագիրքերուն հետ, կամ գէթ անոնցմէ ետքը, բարձրագոյն ատեանի դասագիրքերու հրատարակութիւնը՝ Պոլսոյ և գաւառային քաղաքներու վարժարաններուն օգտամանց յատկացուած՝ ապահովապէս տարեկան որոշ գումար մը պիտի արտադրէ։ Այս վերջին պարագային համար, իրաւ է որ ձեռնհաս ու մասնագէտ հեղինակները զոհողութիւն մը ընելու հարկին մէջ պիտի գտնուին, իրենց մտաւոր արտադրութիւններէն մաս մը նուիրելով ձրիաբար, այնպէս ինչպէս ուղղուած մը կամ վաճառական մը տարեկան 50 ոսկի կը նուիրէ։ Նպաստի գործին մէջ՝ գրչի մարդուն և դրամի մարդուն այս համերաշխ մասնակցութեան խաղալը ինքնին բաւական հրապուրիչ կրնայ դառնալ մեր գրագէտներուն և ուսուցիչներուն համար,—բայց պէտք բարիք մը ըրած ըլլալու խղճալէն՝ որ ոչ նուազ հրապուրիչ է անշուշտ։

Այն միջոցին ուր Պատրիարքարանը գրեթէ դատարկ կը դնէ իր Նպաստի Սնտուկը և հարուստ ազգայիններ կը պակսեցնեն իրենց նպաստը կամ անկեղուած չափով չեն պատասխաներ իրենց ուղղուած Պատրիարքական հրաւէրին, ճշմարիտ հաճոյք մը չէ՞ դասագիրքի մը համար, իր մէկ երկասիրութեան նուիրումովը դրամական նոյնքան նպաստ մը ըրած ըլլալ աղքատիկ դպրոցներուն որքան որ եւ է Ազնուազունք։

Տ. Ա.

ՆԱՄԱԿ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷՆ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՆՈՐԸՆՏԻՐ ԿԱՌԱՎԱՐԻՉԸ

(Թղթակցութիւն «Արեւելք»ի)

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, 10 փետր.

Քաղաքիս նորընտիր կառավարիչ Քեազիմ պէյ, անցեալ երեքշաբթի օր Եաֆա ժամանեց և նոյն օրուան միջոցի կառախումբով իր պաշտօնատեղին Երուսաղէմ։

Ն. Վսեմութեան ժամանման նախորդ օրը, փետր. 4, Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հայրը փութացեր էր, իր կողմէ բարի գալուստ շնորհաւորելու համար, պաշտօն յանձնել Տ. Մամբրէ Սըրբազանի Եաֆա երթալու՝ Թարգման Տ. Սարգիս վարդապետի հետ։ Հո՛ն կը գտնուէին նաև տեղւոյս կառավարական պաշտօնեաներէն շատերը։ Եաֆայի մէջ մեծ ընդունելութիւն եղեր է Ն. Վսեմութեան և շատեր մինչև շոգենաւ գացեր են ընդ առաջ։ Կառավարիչը հազիւ մէկ քանի ժամ հանգիստ առնելէ ետքը փութացեր էր անմիջապէս ճամբայ ելլել Երուսաղէմ, ուր հասաւ, մասնաւոր կառախումբով, իրիկուան ժամը 10ին։

Ծովու ու օդը, եղանակին քաղցրութեանը համաձայն, խաղաղ ու զուարթ ըլլալով, Ն. Վսեմութիւնը չէր կրած ուղեւորութեան աղտերը։ Ժպտուն ու սիրուն կերպով ողջունեց կառավարական բոլոր պաշտօնեաները, հոգեւոր պետերու ներկայացուցիչները, ընդունելով անոնց շնորհաւորութիւնները և խուռն բազմութիւնը որ բռնած էին երկաթուղիի կայարանը և դէպ ի Երուսաղէմ տանող ճանապարհին երկու կողմերը։ Հոգեւոր պետերու ներկայացուցիչներու շարքին մէջ կը գտնուէր նաև Ս. Պատրիարքին կողմէ Տ. Ներսէս Սրբազան՝ իր Փոխանորդը։

Զինուորական նուագածուներու խումբը անդադար կը նուագէր և Դաւթի բերդէն թնդանօթներ կ'որոտային՝ երբ Ն. Վսեմութիւնը քաղաք մտաւ մեծազօր, իրեն հետեւորդ ունենալով լանտօներու երկարաձիգ շարք մը և առաջնորդ ոստիկան ձիաւորներու կարգ մը։ Քեազիմ պէյ առաջնորդուեցաւ ուղղակի քաղաքիս կրթական տեսուչին տունը՝ ուր կը հիւրընկալուի ցարդ։

Հետեւեալ օրը, չորեքշաբթի, ժամը 8ին, կէս օրէն ետքը, Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հայրը կառավարութեան պաշտօնատունը գնաց ի տեսութիւն Ն. Վսեմութեան և սիրալիր ու յարգալից կերպով ընդունուեցաւ։

Հինգշաբթի օր, փետր. 7 կէս օրէն անմիջապէս ետքը, փառաւոր հանդէսով կատարուեցաւ Ն. Վսեմութեան պաշտօնը հաստատող կայսերական ֆէրմանին ընթերցման արարողութիւնը՝ կառավարական պաշտօնատան վերնայարկին մէջ։ Ներկայ էին պաշտօնական և ո՛չ-պաշտօնական բազմաթիւ անձնաւորութիւններ, եկեղեցական հոգեւոր պետերը, ինչպէս նաև մեր Ս. Պատրիարք Հայրը՝ երկու բարձրաստիճան եկեղեցականներով, ամէնքն ալ իրենց պաշտօնին ու դիրքին համապատասխան շքազգեստներով ու պատուանշաններով։

Ն. Վսեմութիւնը՝ իր կուրծքին վրայ կը կրէր Մէճիտիէի առաջին և Օսմանիէի Բ. աստիճանի պատուանշանները և որուն շուրջը բոլորած էին բոլոր բարձրաստիճան պաշտօնեաները՝ սկսեալ հրամանատար փաշայէն և մեր Ս. Պատրիարքէն։ Հաքիմ էֆ.ի, որուն երկամեայ պաշտօնավարութեան շրջանը աւարտ գտած է, ներկայ չէ՛ր։

Ի բացակայութեան կառավարութեան [illegible] պէյի, կայս. ֆէրմանը կարդաց կառավարական Թարգման Պէշարա էֆ., գեղեցիկ արտասանութեամբ. կէս ժամ տեւեց այս հանդիսաւոր արարողութիւնը՝ որմէ ետքը Ն. Վսեմութիւնը իր գիր առած մէկ ատենախօսութիւնը կարդալ տուաւ, բացատրելով իր պաշտօնին փափկութիւնը, Երուսաղէմի կարեւորութիւնը, իր ճիգերը քաղաքին և նահանգին բարեկարգութեանը համար և ընդհանուր ժողովրդեան՝ մեծին ու փոքրին առ ինքն ընծայելիք օժանդակութիւնը։ Բարեմաղթութիւններ եղան վասն կենաց և աթոռակալութեան Վեհափառ Սուլթանին։

Ն. Վսեմութիւնն ու բոլոր բարձրաստիճան ներկայ անձնաւորութիւնները՝ զինուորական քաջուկներով և նուագածուներու խումբին նուագներով առաջնորդուեցան կառավարական մեծ դահլիճը՝ ուր Ն. Վսեմութիւնը շնորհաւորութիւններ ընդունեց, օշարակներ մատուցուեցան, և գոչեցին սրտագին բարեմաղթութիւններ ազատ Օգոստափառ Սուլթանին կենացը։

Քեազիմ պէյ՝ ինքը շատ երիտասարդ, զարմացեր է տեսնելով իր շուրջը բազմաթիւ ծերունազարդ անձնաւորութիւններ՝ որոնցմէ յանձնապէս գոհ մնացած կը թուէր։ Մեր Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը, նոյնինքն ծերունազարդ ու պատկառելի, հանդիսավայրին մէջ բարձր դիրք մը կը բռնէր։ Միւթէսարրըֆ պէյը Ն. Ամենապատուութեան ուղղելով իր խօսքը, ուրախութիւն յայտնեց թէ Երուսաղէմի մէջ պատկառելի ծերուններ շատ կան, փորձ անձնաւորութիւններ անշուշտ՝ որոնցմէ բնականաբար շատ գոհ պիտի մնայ ինքը։ Ն. Սրբազնութիւնը, որ իր ծերունազարդ հասակին հետ իր լուրջ դիրքովը և իմաստուն ու բանիմաց պատասխաններովը միշտ ամէնուն յարգանքին արժանացած է և իբրեւ հայր մեծարուած է,—«Այո՛, պատասխանեց, մենք ալ գոհ ենք Ձեր Վսեմութեան գոհ մնալէն, վասն զի քաջ գիտենք թէ մէկ տունէն ծերերու չպակսիլը Աստուծոյ օրհնութիւնն է, ըստ որում Ս. Գիրքը կ'ըսէ.«Մեր ի տան է քումմէ մի պակասեսցի»։ Ոչ ապաքէն Աստուծոյ տունն է և սուրբն Երուսաղէմ, իբրեւ նուիրական քաղաք և մեր Օգոստափառ Սուլթանին անթիւ շնորհներովը միշտ պայծառ։ Հոն աւելի պէտքնաւոր պէտք է ըլլան Աստուածային օրհնութիւնները ծերերու բազմութեամբ՝ որ իմաստուն կերպով ու փորձ հմտութեամբ պատրաստակամ պիտի օժանդակէ Ձեր Վսեմութեան դէպ ի ուղիղն և բարին, ըստ բարձրագոյն կամաց Ն. Վեհափառութեան Միածին և սիրելեալ Սուլթանին։»

Ն. Վսեմութիւնը շատ գոհ մնաց Սրբազան Պատրիարքին այս պատասխանէն և իր մեծարանքները կրկնեց։ Ահա այսպէս գեղեցիկ կերպով վերջացաւ այս շքեղ հանդէսը՝ Ֆէրմանի ընթերցման, որմէ ետքը՝ մինչև իրիկուն Ն. Վսեմութիւնը հիւպատոսներու, քաղաքիս երեւելիներու ու բազմաթիւ անձնաւորութեանց շնորհաւորական այցելութիւնները ընդունեց և սկսաւ իր պաշտօնին։

Քեազիմ պէյ, իր երիտասարդութեան հետ յանձին կը բերէ պատկառելի ծանրութիւն մը լուրջ դատողութիւններով, և իր բարեմայն բնաւորութեամբը օժտուած է նաև ուսմամբ և գիտութեամբ։ Պատմագէտ է, ինչպէս կ'երեւի Ֆրանսերէնը լաւ կը խօսի և իր տանին խօսակցութեանց մէջ շատ հաճելի է։ Իբրեւ գործէ և պաշտօնական գործառնութիւններէ անկցող անձնաւորութիւն՝ մեծ յոյսեր կը դրուի իր վրայ և բովանդակ Երուսաղէմ ուրախ է և գոհ այսպիսի բարձր պաշտօնեայի մը հովանին վայելելուն համար, որ պիտի կրնայ անհրաժեշտ խնդիրներու մէջ իսկ համերաշխութեան մէջ պահել կրօնական ամէն յարանուանութիւնները՝ քաղաքիս ամէնէն զգալի և կարեւոր այս պէտքը։

Ն. Վսեմութիւնը այսօր փոխադարձ այցելութեան եկաւ մեր Ս. Պատրիարք Հօր և մեծ յարգանօք ընդունուեցաւ։

Ն. Բ. Սրբազնութեան Եաֆայի մեծ համբուն վրայ՝ Երուսաղէմ, [illegible] եղաւ փառաւոր տանը Ն. Վսեմութեան բնակարան որոշուած է ուր պիտի փոխադրուի վաղը։

ՎՐՈՇԸ

ԼԵԶՈՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ՆՇՄԱՐՆԵՐ

Ս. Կոստիկեան էֆ. Արեւելքի 4864 թիւին մէջ իր մէկ յօդուածովը կը ջանայ հայերէն ապ (=պա=ապա), եամ մասնիկները ուսումնասիրել և բաղդատել զանոնք նոր պարսկերէնի նոյնիմաստ մասնիկներու հետ, այդ առթիւ շատ մը բառերու գիտական ստուգաբանութիւնը կատարելով յաջողութեամբ։

Կոստիկեան էֆ. անծանօթ մը չէ հայ լեզուաբանութեան։ Պարսիկ ու արաբ լեզուներու մէջ ունեցած իր ծայրայեղ հմտութիւնը կը ջանայ օգտակարապէս գործածել հայ մանուկ լեզուաբանութեան համար, որ առկաւին իրեն նման մէկէ աւելի ուժերու կը կարօտի։

Բրոֆ. Յակոբեանի պէս պարսկագէտ և արաբագէտ մը՝ որ մեծապէս սատարած է շատ մը հայ բառերու ծագման ի լոյս գալուն։

Պէ՛տք է յիշեցնել թէ մանաւանդ սար կաւագ և զաւազան բառերուն հմտալից ստուգաբանութիւնը Կոստիկեան էֆ.ի կը պարտինք։

Աւելորդ չըլլայ թերեւս մասնաւորել սա կէտը թէ երբ պարսիկ լեզուի ազդեցութիւնը կ'ուզուի տեսնել հայերէնի վրայ և այդ կա՛մ խորոչ արմատադրութեամբ ուսումնասիրել այս վերջին լեզուն, հարկ է խիստ փափկօրէն հպիլ այս խնդրին, վասն զի նոր պարսկերէնը ամէ ազդեցութիւն չէ ունեցած հայերէնի վրայ, քանի որ ԺԱ. դարէն (Յ. Ք.) սկսեալ միայն եղած է գրական լեզու մը։ Ասկէ զատ, երկու լեզուներուն մէջ նշմարուած աղերսը ցեղակցութեան երեւոյթ մըն է յաճախ։ Եւ սակայն այն [illegible] ազդեցութեան դրոշմը զոր պարսիկ լեզուն քաղաքական պարագաներու բերմամբ և անժխտելի կերպով կրած է՝ ալ հայերէնի, պէտք է վերագրել առաւելապէս հին պարսկերէնի (Աքեմենեան շրջան) ներգործութեան։ Զենդը չենք կարծեր որ ազդած ըլլայ հայերէնի վրայ։ Պահլաւական (huzvârèche) բառեր պահուած են սակայն մեր լեզուին մէջ։

Հրատարակելէ յառաջ մեր այս խոնարհ կարծիքը՝ զոր ուրիշ անգամ թերեւս ընդարձակենք լեզուական ապացոյցներով, կը փութանք հաւաստ քննութիւն մը ընծայել այն արդիւնքը՝ զոր Կոստիկեան էֆ. ստացած է իր յիշեալ լեզուաբանականին մէջ։

Առաջին առթիւ ըսենք անկեղծօրէն թէ Կոստիկեան էֆ.ի մեկնութիւնները հազիւ նախնական ուրուագիծ մը կը կազմեն։ Իր ուսումնասիրութիւնը յաջող՝ բայց մասնակի բան մըն է, օժանդակ խարխուլ մը՝ որուն վրայ ճշմարիտ, հմուտ լեզուաբանը պիտի ջանայ կանգնել իր քննութեանց կուռ շէնքը։ Այսպէս, զոր օրինակ կը գոհանայ պարսիկ պիեր բային համեմատելով մեր պա—տառ բառը, առանց այդ բաղդատական քննութիւնը արծարծելու սանսկրիտ, հելլէն և կամ գերման լեզուներու վրայ, ինչպէս ըրած է Հ. Տէրվիշեան (Հնդ. Նախալեզու, էջ 86), թէեւ անմեկնելի թողած է պա նախամասնիկը։

Կոստիկեան էֆ.ի ուսումնասիրութենէն սա բնական եզրակացութիւնը առաջ կուգայ թէ պարսիկ երկու պի մասնիկներ կան. մէկը սաստկացուցիչ (պրսկ. սիփիւրսէն կամ պի սփիւրսէն =հայ. ապ-ապրել). միւսը ժխտական. ինչ. պրսկ. պի տաs (անարդար). և հայ. ապ երախտ, ապ երասան, ապի կար։

Ապահովապէս այդ սաստկացուցիչ մասնիկով կազմուած պէտք է համարել ապ ախարել ապ ստամբ և թերեւս ապա-լեր բառերը՝ որոնց արմատներն են ստուգիւ ախտար (ել), ստամբ (ով), լեր (ը)։

Ասկէ զատ՝ Կոստիկեան էֆ. լեզուաբանութեան օրէնքին յարած, մեծ իրաւամբ ի նկատի ունելով պի տառին կը համեմատէ վստար (վ տառ) բառին (պրսկ. պի-ստր. հայ. ի դուռն, դուրս) սկզբնատառը վ։

Յարգելի լեզուաբանը պի ժխտականին կը համեմատէ նաև հայերէնի բ մասնիկը որ կը տեսնուի բղձախոհութիւն բառին մէջ իբր հակառակ ողջախոհութեան։ Թերեւս աւելի նշանակալից է ռամիկ մեկնութիւնը իբր պղծախոհութիւն, ազեւ բղջ վանկը համեմատելով պիղծ բառին հետ։

Այսու հանդերձ բ տառը ժխտական մասնիկ մըն է ամբողջ (ան-բ ողջ) բառին մէջ. ողջ բառը երկու անգամ ժխտուած է ամ (ան) և բ մասնիկներով և հաստատական իմաստ մը առած ապա։

Հ. Տէրվիշեան (նոյն. էջ 122.89) բ տառը իբր յօդակապ մը կ'ընդունի ամբողջ բառին մէջ, մեկնելով զայն համ-ողջ։

Սակայն բ մասնիկը աւելի հաստատական կամ սաստկացուցիչ կ'երեւի բուղխ (արմատը ուղխ) և բոլոր բառերուն վրայ։ Այս վերջինը կրնայ մեկնուիլ նաև բոլլ բառէն իբր բոլ որ, ինչպէս մոլ-որ, գլ-որ (ել) ինչ որ շատ աւելի հաւանական է։

Մաղնիսա Գ. ՇԱՀԻՆԵԱՆ
(Մնացեալը վաղը)

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ

ՈՒՂՂԱԿԻ ՄԵԹՈՏԸ
ԿԵՆԴԱՆԻ ԼԵԶՈՒՆԵՐՈՒ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՄԷՋ

(Ըստ Մ. [illegible])

«Մայրենի լեզուն է լեզուներուն մայրը»
ԺԱՆ ՊՈԼ

Դ.

1. Հրահանգ.—Առնե՛նք քանի տողէ բաղկացած ընդգիր մը, որ փոքր ի շատէ հետաքրքրական պարունակութիւն մը ունեցած ըլլայ ու աշակերտներուն կարողութեան յարմարցուած։ Ուսուցիչը հանդարտօրէն կը թարգմանէ անոր իմաստը հայերէն լեզուով։

Յետոյ զայն կը կարդայ կամ կարդալ կուտայ բարձրաձայն, [illegible], մինչդեռ աշակերտները կը հետեւին դասագիրքէն։ Ի հարկէ հոգ կը տարուի որ այս ընթերցումը տեղի ունենայ [illegible] համեմատական կերպով, դարձեալ հայերէն լեզուով, հատուածին ամփոփ իմաստը։

Այս առաջին պարզաբանութիւնները՝ սոր աշակերտին անձնական ճիգը բաժին մը ունի արդէն, պէտք ըլլան [illegible] մեծապէս աշխատութեան մը, որուն արդիւնքը պէտք ըլլայ հիւթել ու ընդլայնել զայն։

2. Հրահանգ.—Ուսուցիչը կը վերսկսի կարդալ հատուածը՝ պարբերութիւններն անջատելով, ու կը ջանայ ի վեր հանել ամէն անոնց իմաստը (*)։ Այս մասին կան այլ մէջոցներ [illegible]

[illegible]

Ամփոփենք անձնօթը հետեւցնելու այս դրութիւնը, ինչպէս կ'երեւի, կը [illegible] բնական մեթոտին [illegible] երեւոյթին հետ, [illegible]

(*) Այս բացատրութիւններն ըստ մեծի մասին հայերէն լեզուով կը տրուին։

—)(3)(—

ԹԻՒԼ ՄԱՐԻ

ՌՕԶ—ՄԱՆՕՆԻ ՎՐԷԺԸ

Ա.

ՑԱՆՑԻՆ ՄԷՋ

—Տիրոջս սիրային արկածները յաճախադէպ էին, և անիկա իր գործածած մարդոցմէն միակ բան մը կը պահանջէր, այն է գաղտնապահութիւնը։ Պարոնին ընկերացող կնոջ չհայեցայ... Ինչ որ կրնամ ըսել, սա է թէ մանկամարդ աղջիկը բնաւ դժուարութիւն չհանեց կառք մտնելու և երկուքն ալ դիրքով հետ լուռ կը վազուէին։

—Պ. Վիլլօբէի բնակարանը գացի՞ք։

—Այո՛, անմիջապէս ձիերը մարակեցի։

—Երբ Բլէպեր փողոցը հասաք, ինչ եղաւ։

—Մանկամարդ կինը վար իջաւ կառքէն և տիրոջս հետ ներս մտաւ։

—Հոն ալ չտեսաք զայն։

—Այո՛, փոքր ակնարկ մը նետեցի, երբ կանտկին դարձուցած ներս կ'երթային, կինը աղուոր հասակ մը ունէր և վայելչապէս ու պարզօրէն հագուած էր։

—Դէ՞մքը։

—Անկարելի եղաւ տեսնել։

—Մազե՞րը։

—Խարտեաշ։

—Վստա՞հ էք թէ չէք սխալիր։

—Այո՛... Ես արդէն այնքան կը սիրեմ խարտեաշները որ անոնցմէ մէկը տեսածիս պէս աչքիս կը զարնէ։

—Ռօզ-Մանօն թուխ է սակայն, մըրմընջեց դատաւորը։ Ըսել է ան չէ։

Ու իր հարցաքննութիւնը առաջ տանելով, ըսաւ.

—Այդ կինը երկա՞ր ատեն մնաց։

—Ձեզ գիտեմ։ Ես կառքով զբաղած էի, հետեւաբար բան մը չնշմարեցի։

—Ո՞ր ատեն կինը կը յաճախէր Պ. Վիլլօբէի։

—Իմ գիտցածս, կիներու այցելութիւնը չեմ նշմարած բնաւ։

—Ձեր տէրը անշուշտ սիրուհի մը ունէր։

Կառապանը ժպտագին ըսաւ.

—Այո՛, պարոն։

—Ո՞ւր կը բնակի։

—Օ՛հ, պարոն, տարիէ մը հետէ արհեստական գաղտնիք է։ Արդէն իսկ շատ բաներ յայտնեցի ձեզ, որովհետեւ չեմ հասկնար թէ ի՛նչ նպատակով կ'ուզէք այդ հարցումները։ Որովհետեւ իմ տիրոջմէս գանգատելու պատճառ մը չունիմ և ասկէ շատ հանգիստ եմ, անշուշտ կ'ըմբռնէք թէ ըսածներէս շատ աւելի բան չյայտնեմ ձեզ։

—Պէտք է՛ր, պէտք է որ ըսէք։

Կառապանը գլուխը ցնցելով ըսաւ.

—Պարոն դատաւոր, մի՛ անդէք... անշուշտ ձեզի կրնամ ըսել թէ քանի մը ամիսէ ի վեր միայն պարոնը սիրուհի մը ունէր, այսինքն Օրիորդ Լիլի տ'Օրլէանի հետ իր յարաբերութիւնները խզելէն յետոյ։

—Ի՞նչ եղաւ այդ օրիորդ Լիլին։

—Ամերիկա մեկնեցաւ ծերունի մը հետ, որուն կինը պիտի ըլլայ։

Հարցաքննիչ դատաւորը նշանակեց Լիլիին անունը։

—Պէտք ստուգեմ այդ պարագան։ Ալ ըսելիք մը չունի՞ք ի՞նծի, այնպէ՞ս չէ։

—Այո՛... երկու խօսք պիտի ըսեմ ի նպաստ իմ տիրոջս...

—Խօսեցէք, սակայն գիտցէք կու տամ թէ ձեր տէրը ո և է ամբաստանութեան տակ չէ... հետեւաբար, ո՛չ անոր ի նպաստ և ոչ ալ անոր դէմ կը խօսիք, այլ պարզապէս տեղեկութիւններ կը հաղորդէք ինծի։

—Իմ ըսելիքս սա է թէ քանի մը ամիսէ ի վեր պարոնին կեանքը շատ փոխուած էր... Պարոնը սկսած էր կանոնաւոր կեանք մը վարել, բայց այն սիրային արկածէն, զոր քիչ մը առաջ պատմեցի։ Երկու բան կ'ենթադրեմ, կամ այն է որ պարոնը կ'ուզէր իր սիրային արկածները ծածկել ինէ և կամ այն է որ սիրահարուած էր կնոջ մը։

Կառապանը դուրս ելլելէն յետոյ, դռնապանը ներս մտցուեցաւ, որ յայտարարեց թէ Ռօզ-Մանօն անծանօթ մը չէր իրեն և թէ երկու անգամ տեսած էր տուն գալը։

Միւս վկաները պատմեցին այն [illegible] ութիւնները, որոնց ակնարկ են արդէն ընթերցողները։ Սենեկապան Ֆիլիպ հարցաքննուելով չկրցաւ բացատրութիւն տալ թէ ինչպէս այդ [illegible] դուռը [illegible] դուրս [illegible] էր։

—Պարտէզին բանալին միշտ իր վրայ կը կրէ՞ր. բնաւ չէ պատահած որ Պ. Վիլլօբէի մէջէն ձգած ըլլայ զայն։

—Իմ գիտցածս, այդպիսի բան մը չէ եղած երբեք։

Դատաւորը յետոյ քանի մը հարցումներ ըրաւ Վիլլօբէի վարած կեանքին վրայ։ Ֆիլիպ [illegible]

[illegible]

(Շարունակելի)

կը, կը սկսի հանդչիլ, Փոխանակ ամբոխներ ունենալու և լեզուին մէջ մեծ մասն պարզկայ ունենալու, գործողութիւնն պարզկայ ունեցած է քանի մը բնագիր ու առած է մէջ քառորդ ժամ. Փոխանակ դիպուածին անձնաւոր ըլլալու, ուսուցչին կողմէ կ'առաջնորդուի ու առաջ կը մղուի, ինչ որ աւելի բնական է և ո՛չ ինչով բնական՝ քան թէ մայրենի լեզուի պարագային մէջ։

3. Հռահանգ.—Յուշագրային [illegible] թիւնը, որ իրեն յատկէնս ունի դէտ հընչական ու առնչական պարագաներ, գրութէ լոկ նախադրուած է։ Այժմ, իրեն յատկէնս ունենալով յօդուածում, պիտի ճշտուի ու պիտի [illegible]։

Ուսուցիչը ծայրէ ծայր կը վերսկսի բնագիրը՝ զոր աշակերտներն ունին աչքի առջեւ, և փոխանակ (կամ գերմաներէն) լեզուով կ'ըսէ կարճ ու չոր պարզ հարցումներ, որոնց մէջ բոլոր գաղափարները մի առ մի կը քննուին մանրակրկիտ կերպով, և ամէն իմաստ կը շեշտուի։ Ուսուցիչը կը հարցնէ թէ ի՛նչ եղած է, որո՛ւ ձեռօք, ի՛նչպէս, ինչո՛ւ համար են. հետեւելով նոյն իսկ բնագրի կարգին, առանց անկարգ թողնելու որ և է կէտ։

Կարին Ա. Ն. Թ.

Քաղաքական Լուրեր

ՀԱՅՆՐԻԿ ԻՇԽԱՆԸ Մ. ՆԱՀԱՆԳԱՑ ՄԷՋ

Սպիտակ տան հացկերոյթը.— Բաժակաճառեր.— Զբօսանաւին ծովը իջեցուիլը.— Շամպանիայով մկրտութիւնը.— Արարողութենէն ետքը։

Մ. Նահանգաց նախագահը, Էրկուշաբթի իրիկուն, Սպիտակ Տան մէջ շքեղ հացկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ Հայնրիկ իշխանին։ Պ. Ռուզվէլթ աջ կողմը բռնած ունէր իշխանը և ձախ կողմն ալ Ուաշինկթընի [illegible] դեսպանը։ Իշխանին քովը նստած էր Ռուսիոյ դեսպան Քասինի կոմսը և Անգլիոյ դեսպանին քովն ալ Մեքսիկայի դեսպանը։ Պ. Ռուզվէլթի դէմը բազմած էր Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարար Պ. Հէյ, աջ կողմը ունենալով Գերմանիոյ դեսպանը և ձախ կողմն ալ Ֆրանսայի դեսպան Պ. Քամպոն։ Ներկայ էին նաեւ իշխանին հետեւորդները, Մ. Նահանգաց նախարարները, դեսպաններ, Ծերակոյտի ու Երեսփ. Ժողովի անդամներ և այլն։ Պ. Ռուզվէլթ բաժակ առաջարկեց Գերմանիոյ կայսեր ու գերման ժողովուրդին համար, ըսաւ.

«Կը ողջունենք անոնց փառաւոր անցեալին ու փառաւոր ներկային վրայ և ամէնքս ալ ապագային համար կարելի յաջողութիւնները կը մաղթենք անոնց։ Իսկ թէ երկու ժողովուրդներուն մէջ չեւ եղած բարեկամական կապերը միշտ հաստատուն մնան։»

Հայնրիկ իշխանը պատասխանեց, բաժակ առաջարկելով Մ. Նահանգաց նախագահին ու ժողովուրդին համար, յայտնելով թէ իր բարեկամական զգացումները և երկու երկիրներուն բարւոք յարաբերութիւնները պիտի շարունակէին։ Պ. Ռուզվէլթ բաժակ առաջարկելով Հայնրիկ իշխանին կենացը, ըսաւ.

—«Ամերիկեան ժողովուրդին անունով կ'ողջունենք զձեզ և ջերմագին բարի գալուստ կը մաղթենք. եւ մեր խոր ու բարի զգացմանց հաւաստիքը կ'արտայայտենք։»

Հացկերոյթէն ետքը հրաւիրեալները առաջնորդուեցան Սպիտակ Տան սրահները, ուր խօսակցութիւններ տեղի ունեցան։

—Ուաշինկթընէն երկու մասնաւոր կառախումբեր, որոնց մէջ կը գտնուէին Պ. Ռուզվէլթ, Հայնրիկ իշխանը ու հետեւորդները, երեքշաբթի առաւօտ Նիւ-Եորք հասան։ Հայնրիկ իշխանին կառախումբը քիչ մը ուշացաւ՝ մեքենական խանգարումի մը հետեւանքով։ Ուրիշ վայրկեանի մը բերումով շարունակեց ուղեւորութիւնը։ Նախագահը ու իշխանը քիչ վերջը Շութէրս-Այլէնտ գացին, ուր կատարուեցաւ Գերմանիոյ կայսեր զբօսանաւին ծովը իջեցուելու հանդէսը։ Օդը յարմար չէր, ձիւն կը տեղար ու սաստիկ անձրեւ մը կու գար։ Նախագահը, իշխանը ու հետեւորդները Շութէրս-Այլէնտ հասան կէս օրէն երկու ժամ առաջ։ Բազմութիւն մը ցնծութեամբ ընդունեց նախագահն ու իշխանը։ Ժողովուրդը համակրական շատ արտայայտութիւններ ըրաւ։ Կէս ժամ վերջը կատարուեցաւ Գերմանիոյ կայսեր զբօսանաւին ծովը իջեցուելու արարողութիւնը։ Նախագահին աղջիկը՝ Օր. Ալիս Ռուզվէլթ շամպանեայի շիշը կոտրեց զբօսանաւին վրայ, ըսելով.— «Գերմանիոյ կայսեր անունով կը մկրտեմ զքեզ Մեթէոր»։ Թնդանօթներ սկսան գոռալ, նուագածուները նուագեցին և ժողովուրդը «Հուռրա»ներ կը գոչէր։ Հայնրիկ իշխանը, գլխարկը քիչ մը հանելով, ծաղկեփունջ մը ներկայացուց Օր. Ռուզվէլթի և շնորհակալութիւն յայտնեց եղած համակրական արտայայտութեանց համար։ Մկրտութեան արարողութիւնը աւարտելէն ետքը, Օր. Ռուզվէլթ արծաթէ կացինով մը զարկաւ զբօսանաւը բռնող չուանին՝ որ մէկ հարուածով կտրուեցաւ։ Մեթէոր սկսաւ սահիլ և վայրկեանի մը մէջ ծովը ինկաւ, ժողովուրդին ծափերուն ու «Հուռրա»ներուն մէջ։ Անմիջապէս Հայնրիկ իշխանին և Օր. Ռուզվէլթի լուսանկարները առնուեցան։ Նախագահին աղջիկը իր ձախ թեւին կապած էր նոր զբօսանաւին մետաքսէ ժապաւէնը՝ զոր իշխանը նուիրած էր։

—Զբօսանաւը ծովը իջեցուելէն ետքը, նախագահը, իշխանը ու հետեւորդները առաջնորդուեցան սրահ մը, ուր գերմանական շամպանեա խմեցին իշխանին կենացը։ Իշխանը պատասխանելով երեք «Հուռրա» ուղղեց Պ. Ռուզվէլթի համար։ Նախագահն ալ երեք ծափահարութիւններ ուղղեց ի պատիւ իշխանին որ, ըսաւ, արդէն Ամերիկացիներուն համակրութիւնը շահած է։ «Հուռրա»ները և ծափերը գոռ ու գոչ մըն էր. Այդ միջոցին երեք ծափահարութիւն առաջարկուեցաւ Օր. Ռուզվէլթի համար, և աղաղակները ու ծափերը կրկնուեցան։ Երբ նախագահը ու իշխանը հեռացան, բոլոր ներկաները կողոպտեցին սեղանին ամբողջ սպասները, իբրեւ նոյն օրուան յիշատակը պահելու համար։ Քիչ վերջը նախագահը, իշխանը ու հետեւորդները գացին Հոհենցոլլրն զբօսանաւը, ուր Հայնրիկ իշխանը սեղան մը տուաւ ի պատիւ Մ. Նահանգաց նախագահին։ Սեղանէն առաջ Հայնրիկ իշխանը յարգական խօսքերով Օր. Ռուզվէլթի յանձնեց Վիլհէլմ կայսեր նուէրը, որ է ադամանդեայ ոսկի ապարանջան մը, որուն մէջտեղը կայ Վիլհէլմ Բ.-ի մանրանկարը։ Ադամանդներուն ատեն Հայնրիկ իշխանը խօսքը նախագահին ուղղելով ըսաւ.

«Պ. Ռուզվէլթ, դուք հոս Գերմանիոյ Վեհ. կայսեր հիւրն էք, և իրաւամբ կը կրեմ թէ առաջին անգամն է որ Մ. Նահանգաց նախագահը կը գտնուի Ն. Վեհափառութեան մէկ նաւին մէջ։ Տէր Աստուած որ վերջինը չըլլայ։ Կ'ուզեմ սրտագին շնորհակալութիւններս յայտնել ինծի եղած ընդունելութիւններուն համար՝ Ամերիկա ցամաք ելած օրէս մինչեւ այսօր. անկեղծ ու հաստատ պատմութիւն մըն է թէ անձնական բարեկամութեան խորին զգացում մը առաջ եկաւ մեր մէջ։ Իսկ թէ այդ զգացումը մեր երկու մեծ ազգերուն նպաստաւոր ըլլայ, Բաժակս կը պարպեմ Պ. Ռուզվէլթի կենացը։»

Նախագահը պատասխանեց.

«Կ'ուզեմ ջերմագին շնորհակալութիւններս յայտնել Ձեր արքայական Բարձրութեան սիրալիր խօսքերուն համար. նաեւ կը խնդրեմ որ հաւատաք թէ ինչ որ ունիմ զգացում մը չէ, Ձեր արքայական Բարձրութիւնը հաստատուն ազդ մը գրուած է մեր խանդավառանքին ու բարեկամականութեանը մէջ։ Մեծապէս կը գնահատենք Ն. Վեհափառութեան կողմէ ձեր անձնաւորութեան առաքումը. ամերիկեան ժողովուրդը անձնապէս շնորհակալութիւն կը յայտնէ ձեզ։ Ամէնէն աւելի կարեւոր պարագան այն է թէ ձեր ըրած ձեռնարկը բնականաբար աւելի ամուր կերպով պիտի կապէ երկու մեծ ազգեր, որոնց բարեկամութիւնը այնքան արժէք ունի ամբողջ աշխարհի ողջոյն բարեկեցութեանը։ Անձնական մաղթանք մը ըսելու համար ալ մեծ հաճոյքով կը նախատեսեմ այն օրը, ուր, իբրեւ ծովակալ, դուք ձեր նաւերէն մէկին մէջ պիտի ընդունիք, իբրեւ հիւր։»

Պ. Ռուզվէլթ քիչ ետքը մեկնեցաւ Հոհենցոլլրնէն և Ուաշինկթըն դարձաւ։ Հայնրիկ իշխանը գնաց Նիւ Եորքի քաղաքապետութեան պաշտօնատունը, ուր ընդունելութիւններ կատարուեցան և բանախօսութիւններ փոխանակուեցան։ Քաղաքապետ Պ. Սէթ Լօու իշխանին յանձնեց արծաթէ զարդարանքներով վարդագործ տուփ մը որ կը պարունակէր իշխանին Նիւ Եորքի քաղաքացիութեան վկայագիրը, քաղաքապետութեան խորհուրդին կողմէ տրուած։

—Չորեքշաբթի օրը իշխանը ու հետեւորդները, Նիւ Եորքի քաղաքացւոց կողմէ տրուած ճաշի մը ներկայ գտնուելէ ետքը, գացին Օփէրայի թատրոնը, ուր մասնաւոր ներկայացում մը տրուեցաւ իշխանին ի պատիւ։ Հանդիսականները համակրական խանդավառ արտայայտութիւններով ընդունեցին իշխանը։ Միջնարարի մը ատենը, Հայնրիկ իշխանը գնաց տիկին Քիւմինէրի օթեակը և կարճ տեսակցութիւն մը ունեցաւ։ Ներկայացման միջոցին թատրոնին [illegible] հրդեհ ծագեցաւ, բայց շուտով առաջքը առնուեցաւ։ Իշխանը չիմացաւ։

—Գերմանիոյ կայսեր զբօսանաւը ծովը իջեցուելու պահուն, զուարճալի միջադէպ մը պատահեցաւ։ Հայնրիկ իշխանը ուզելով նոյն միջոցին հեռագիր մը ուղղել իր եղբօր, իր մօտ կանչեց [illegible] գերմանական դեսպանատունը արաջ, ըսելով. «Ինկած դրասեկաներ մը պէտք ունիմ»։ Դեսպանը անմիջապէս հասկցաւ և Հայնրիկ իշխանը Թուղթը առնելով իր ծունկին վրայ դնելով գրեց Վիլհէլմ կայսեր ուղղուած սա հեռագիրը.—

«Օր. Ռուզվէլթ ծովը իջեցուց զբօսանաւը։ Գեղեցիկ նաւ մըն է։ Անսովոր բազմութիւն և ամէն կողմէ շնորհաւորութիւններ։»

—Հայնրիկ իշխանը Ուաշինկթընի սակայարանին թողած ատեն, մեծ խանդավառութեամբ ընդունուեցաւ՝ հազարաւոր մէթր [illegible]։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

Հարաւային Ափրիկէի պատերազմը.— Պոթայի անձնատուութեան առաջարկութիւնները.— Պաշտօնական հերքում.— Զինուորական գործողութիւններ — Երեսփ. Ժողովին մէջ հարցումներ։

Լոնտոնի լրագիրները, երեքշաբթի օրը, սա հեռագիրը հրատարակեցին որ Բերլինէն ուղղուած էր.

«Այս առտու հոս լուր մը հրատարակուեցաւ թէ Պոթա զօրավարը կը բանակցի Լորտ Միլնէրի հետ՝ թէ՛ զօրավարին և թէ՛ անոր զօրախումբին անձնատուութեանը մասին։ Լուրը լաւ աղբիւրէ քաղուած չէ. Պրիւսէլէն ալ նոյնիմաստ լուր մը առնուեցաւ հոս։»

Չրոնիքլ Բուր ալ կը ծանուցանէ թէ բանակցութիւններ կը կատարուին Լորտ Միլնէրի և Լուի Պոթա զօրավարին միջեւ։ Այդ լուրերը իրենց արձագանգը ունեցան Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ, Պ. Լոյտ Ճորճ հարցուց կառավարութեան թէ իրա՞ւ է այդ բանակցութեան լուրը և թէ Պոթա զօրավարը ինչ պայմաններով անձնատուր ըլլալ կ'ուզէ։ Առեւտուրի [illegible] իր կարգ հրաժարելով պատասխանելէ, ըսելով որ առանց անոր մասին ստոյգ տեղեկութիւն ունենալու կարելի չէ լրագրական հրատարակութեան մը պատասխանել։ Պ. Լոյտ Ճորճ հարցման ձեւը փոխելով հարցուց թէ Լորտ Միլնէր տեղեկութիւն ունի թէ Պոթա զօրավարը որ և է պայմանով անձնատուր կ'ըլլայ, և այդ պարագային որո՞նք են առաջարկուած պայմանները։ Պ. Չէմպըրլէն պատասխանեց ըսելով «Ոչ, պարոն, բնա՛ւ»։ Այդ լուրին ծագումը սակայն կը բացատրուի.

—Լուի Պոթա հաղորդակցութեան մէջ էր Լորտ Քիչնէրի և ոչ թէ Լորտ Միլնէրի հետ. նաեւ թէ անձնատուութեան խօսք բնաւ չկար։ Պոթայի կողմէ ղրկուած նամակները կը վերաբերէին կիզբոնային բանակատեղերու։ Պոէր զօրավարը նաեւ կը թախանձէր որ այդ բանակատեղերուն մէջ աւելի լաւ վարուին Տիկին Տէլէրէի և Պոթա զօրավարին մէկ քանի ազգականներուն հետ։

—Էրմէլոյէն կը հեռագրեն թէ Մաքէնզի գնդապետին զօրագունդը, որ Լօք-Քրիսի մօտ կը գործէ, յարձակեր է Հանս-Կրոպլէրի պէտական փոքր բանակատեղին վրայ։ Պոէրներէն Սէֆթ, Նաւս Կրոպլէր, Վան Զէր, Մէյէն, Շալք-Մէյեր և ուրիշ չորս ներկայացուցիչներ անձնատուր եղեր են։ Հանս Կրոպլէր ու Քրիզ Կրոպլէր և ուրիշ վեց հոգի յաջողեր են փախչիլ՝ մթութենէն օգտուելով։ Այդ ներկայացուցիչներուն գերի բռնուիլը իր կարեւորութիւնը ունի, վասն զի Կրոպլէր ու Մէյէր ազդեցիկ մարդեր են և շատ աշխատած քաղաքական Էրմէլոյի Պոէրները՝ որ շարունակեն դիմադրել։

—Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ, պատերազմական նախարարութեան նիւթական քարտուղար Լորտ Սթէնլի հարցում մը պատասխանելով, յայտարարեց թէ Հարաւային Ափրիկէի պատերազմին ծախքը մինչեւ անցեալ դեկտեմբեր 31, հասած է 131,081,000 անգլիական ոսկի և թէ 1902 յունուար 1էն մինչեւ մարտ 31 ալ 15 միլիոն ոսկի ծախք հաշւուած է։ Գաղութներու նախարար Պ. Չէմպըրլէն յայտարարեց թէ ազգային հետախուզներէն որոնք հիմա Հարաւային Ափրիկէի բրիտանական բանակին մէջ կը ծառայեն, անձնատուր եղած Պոէրներ են, և որոնք օրական հինգ շիլին կը ստանան։

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Անգլօճապոնական դաշնադրութիւնը.— Մանչուրիա.—Շանկայ։

Թայմզի Բէյթինի թղթակիցը, որ Նիու-Չուանկ մեկնած էր, կը հեռագրէ իր լրագրին թէ անգլօ-ճապոնական դաշնադրութեան լուրը դեռ հոն հասած չէ և թէ ամէնէն աւելի Մանչուրիոյ մէջ գոհունակութեամբ պիտի ընդունուի։ Թղթակիցը կ'այսէ թէ ճապոնները մեծ գործունէութիւն ցոյց կու տան Մանչուրիոյ մէջ։ Ռուսները կը յայտարարեն թէ Շան-Հայ-Քուանէն Նիու-Չուանկ տանող երկաթուղին ետ պիտի չտան և թէ Նիու-Չուանկի քաղաքային կառավարութիւնը պիտի չթողուն, որքան ատեն որ տեւէ Թիէն-Ձինի միջազգային կառավարութիւնը։ Մանչուրիոյ մէջ 63,000 ռուս զինուորներ կան, բայց ճապոնները կ'ըսեն թէ կրնան մէկ ամսուան միջոցին 150,000 զինուորներ ցամաք հանել հոն։

—Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ, կոմսական նախարարը հարցումի մը պատասխանելով յայտարարեց թէ Շանկայի մէջ կան 860 անգլիական, 700 ֆրանսական, 500 ճապոն և 800 գերման զինուորներ, և թէ առկային որոշում մը տրուած չէ այդ զինուորները հեռացնելու մասին։

ՍԵՐԲԻԱ ԵՒ ՍԵՒ ԼԵՌ

Յարաբերութիւնները.—Պ. Վուքովիչի պաշտօնը.— Ընդունելութիւններ.— Ամուսնական ծրագիր մը։

Սեւ Լերան արտաքին գործոց նախարար Պ. Վուքովիչ որուն Պելկրատ երթալը ծանուցեց հեռագիրը, պաշտօնապէս կրկին հանգամանք ունեցող պաշտօն մը ունէր։ Նախ՝ Սեւ Լերան իշխանին եղբայրական բարեկամութեան զգացումները յայտնել Սերպիոյ Թագաւորին և յետոյ Սերպիոյ ու Սեւ Լերան միջեւ համաձայնութիւն մը հաստատել՝ երկու երկիրներուն հասարակաց շահերուն պաշտպանութեանը համար։ Ալեքսանդր Թագաւորը շքեղ հացկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ Պ. Վուքովիչի։ Ներկայ գտնուեցաւ նաեւ դեսպանական մարմինը։ Թագաւորը Ս. Սավա ասպետանշանին մեծ խաչը տուաւ Սեւ Լերան արտաքին գործոց նախարարին։ Կ'ըսուի թէ Պ. Վուքովիչ ուրիշ պաշտօն մըն ալ ունէր՝ այսինքն Նիքոլա իշխանին որդւոյն՝ Միրքօ իշխանը և Քոնսթանթինովիչի նոյն ազգական աղջիկը ամուսնացնելու ծրագիր մը, վասն զի Միրքօ իշխանը շատ կը փափաքի ամուսնանալ Օր. Նաթալի Քոնսթանթինովիչի հետ՝ Ալեքսանդր Թագաւորին հաւանութեամբը որ գերդաստանին պետն է։ Գնդապետը խնդրեր է Ալեքսանդր Թագաւորին։ Պ. Վուքովիչ աշխատեր է Թագաւորին ու Ընդդիմադիր յարաբերութիւններուն աւելի լաւ հանգամանք մը տալ, որովհետեւ Ալեքսանդր Թագաւորին ու Դրագա Թագուհիին ամուսնութենէն ի վեր յարաբերութիւնները այնքան մտերմական չէին։ Սերպիոյ Թագաւորը շատ համակրութեամբ խօսեր է Միրքօ իշխանին վրայ, որով ծրագրին յաջողութիւնը հաւանական կ'երեւայ։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Նախարարական տագնապը.—Հրաժարական.— Դանիէլին ընթացքը.—Երեսփ. Ժողովը։

Հռոմէն փետրուար 27 Թուականով հետեւեալը կը հեռագրեն.—Իտալիոյ նախարարութիւնը, թէեւ նորէն չէ ներկայացած Երեսփ. Ժողովին, սակայն Պ. Զանարդէլլիի դահլիճը ոչ թէ առժամապէս ընթացիկ գործերը կը վարէ, ինչպէս կ'ընեն հրաժարեալ նախարարութիւնները, մինչեւ որ նորը կազմուի, քաղաքական կառավարութեան պատասխանատուութեամբ պետական գործերը կը վարէ, նկատողութեան առնելով արդի դժուարութիւնները։ Երեսփ. Ժողովը քանի մը օր յետաձգելով, նախարարութիւնը կ'ուզէ հանգստութիւնը վերահաստատել Երեսփ. Ժողովին ներկայանալէ առաջ և յետոյ համաձայնիլ նոյն Ժողովին մէջ ըլլալիք յայտարարութեան վրայ։ Պ. Զանարդէլլի նաեւ կ'աշխատի հանրային շինութեանց նախարար մը անուանել, վասն զի փոխանորդ նախարարը կը վարէ այդ պաշտօնը։ Այդ առթիւ կը բանակցի քանի մը անձերու հետ։ Երեսփ. Ժողովը վաղը պիտի գումարուի՝ օրակարգ ունենալով դիւանի ընտրութիւնը և նախարարական յայտարարութիւնը։ Դանիէլին նոր դիրքը յարգելով կ'ուզէ թէ քուէ մը պիտի պահանջէ Երեսփ. Ժողովէն։ Կ'ըսուի թէ Երեսփ. Ժողովին ատենապետութեան համար Պ. Բիանքէրիի վրայ համաձայնութիւն գոյացած է ձախերու մէջ։ Արդէն Պ. Բիանքէրի այդ մասին տեսակցեր է Պ. Զանարդէլլիի հետ։ Գանձային ու ելմտական նախարարները համաձայներ են՝ քաղաքական ներկայ կացութեան պատճառաւ ծախքի յաւելման նախագիծ մը յետաձգելու վրայ։

ՎԻՔԹՈՐ ՀԻՒԿՈՅԻ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԸ

Արարողութիւնը Բանթէոնի մէջ.— Հրաւիրեալները.— Կրթական Նախարար Պ. Լէկի եւ Պ. Հանօթոյի բանախօսութիւնները.— Արձանին բացումը.— Հանդիսաւոր արարողութիւն.— Ճառեր.— Հանդէսներ գաւառներուն եւ արտասահմանի մէջ.—Հեռագիր մը։

Փարիզ, փետր. 26ին օրը, ազգային ճոխութեամբ յարգանք մը ընծայեց Վիքթոր Հիւկոյի յիշատակին, Բանթէոնի մեծ բանաստեղծին ու գաւիթին, որ ճիշդ հարիւր տարի առաջ ծնած էր։ Բանթէոնի մէջ շքեղ ու հանդիսաւոր արարողութիւն մը կատարուեցաւ, որուն ներկայ էին նախարարները, Ծերակոյտի անդամները, բանակի ներկայացուցիչները, գիտուններու, գրագէտներու, արուեստագէտներու և ուսանողներու ընտրեալ մասը, նախագահութեամբ Պ. Լուպէի։ Ներկաներուն մէջ կը նշմարուէին նաեւ օտար պետութեանց ներկայացուցիչները։ 4000ի չափ հրաւիրագիրներ ուղղուած էին։ Հանդէսը պիտի սկսէր ժամը տասնին, բայց ժամը ութուկէսէն, Բանթէոնի շուրջը ստուար բազմութիւն մը խռնուած էր։ Բանթէոնի շէնքին վրայ կը ծածանէր եռագոյն դրօշներու խուրձ մը և ամբողջութիւնը գեղեցկապէս և շքեղ կերպով զարդարուած էր։ Բանթէոնի կամարներուն տակ, հսկայ սիւները կապտորակ թաւիշէ օթոցներով ծածկուած էին վերէն վար, որոնց մէջ կը նշմարուէր ոսկիէ տառերով գրուած Վիքթոր Հիւկոյի ծննդեան և մահուան թուականները։ Ու շէնքին գագաթն ալ եռագոյն գրուած մենագրութիւն մը կը տեսնուէր։ Հանդէսին կազմակերպիչները որ և է ջանք չէին խնայած բարեկարգութեան համար. այսպէս հրաւիրագիրները տարբեր ժամերու համար ղրկուած էին, որպէս զի մաս առ մաս գան։ Բանթէոնի շրջակայքը, Սուֆլօ փողոցը տօնական երեւոյթ մը առած էր. պատուհանները դրօշներով զարդարուած ու հետաքրքիրներով լեցուած էին։ Բանթէոնին ներսը նկարագեղ տեսարան մը կը պարզէր. աւելորդ պաճուճանքներ ու զարդարանքներ չէին եղած, ինչ որ աւելի պիտի ազդէր շէնքին արուեստական գեղեցկութիւնը։ Ներքին յարդարանքին մէջ աչքի կը զարնէին կապտորակ և ծիրանի թաւիշէ ամպհովանիները, եռագոյն դրօշներու խուրձը, դափնիէ ծաղկեփունջերը, ոսկիէ մեծ ծաղկեպսակը, ոսկեզօծ մենագրութիւնները, և շէնքին խորը, արծաթէ քնար մը. այս ամէնը անտագիտ ճաշակով մը յարդարուած, հիանալի ամբողջութիւն մը կը կազմէր։ Նախագահին թրիպիւնը դրուած է Վիքթոր Հիւկոյի արձանին դիմաց, որ երկու մէթր բարձրութեամբ կը կանգնի, ծածկոյթներու տակ պահուած։ Մասնաւոր բարձրաւանդակներ ու տեղեր պատրաստուած են պաշտօնական անձնաւորութեանց ու այլ և այլ կարգի հրաւիրեալներու համար։ Ընդհանուր ուշադրութիւն կը գրաւէ դեսպանական մարմնոյն գալուստը, որոնք Հանրապետութեան նախագահին ալ կողմը կը բազմին։ Նախագահը լանտոյով մը եկաւ, որուն երկու կողմէն կ'երթային զրահաւոր հեծեալ զօրք։ Նախագահին կ'ընկերանային զօրավար Տիւպուա և քարտուղար Պ. Քոմպարիէօ։ Պ. Լուպէ ողջունուեցաւ «Կեցցէ»ներով։ Նուագածուներու երկու խումբեր և Քոնսերվաթուարի աշակերտներուն խմբերգերը սկսան հնչել Մարսէյեզը, երբ Հանրապետութեան նախագահը Բանթէոն կը մտնէր։ Պ. Լուպէ, շրջապատուած նախարարներէն, և ներկաները յոտնկայս ունկնդրեցին ֆրանսական ազգային քայլերգին։ Բանթէոնին դուռները գոցուեցան ու երկիւղած լռութիւն մը տիրեց։ Կրթական նախարար Պ. Լէկ ոտքի ելլելով իր ձեռքին առաւ բանախօսութիւն մը արտասանեց սա իմաստով.

«Հանրապետական կառավարութիւնը իբր ազգային տօն մը կատարելով Վիքթոր Հիւկոյի ծննդեան հարիւրամեակը, ուզած էր երախտագիտութիւնը յայտնել մեծ բանաստեղծին։ Այս հանդէսով ուզած է նաեւ պատուել Ֆրանս. գրականութիւնը, Հին ժողովուրդներու մէջ սովոր կային, որով կ'աստուածացնէին իրենց երկրին այն զաւակը, որ ամէնէն աւելի երկրին փառքին ու զօրութեան նպաստած էր։ Ոչ որ Վիքթոր Հիւկոյէն աւելի արժանի է այդ դիւցազնական պաշտամունքին արժանանալու։ Տասնըութ տարեկանին, առաջին հատորը կը հրատարակէ և ութսունեակ, երեք քառորդ դարու մը միջոցին, իր արտադրութիւններով հիացում կը պատճառէ ամէնուն։ Իր գործը անհուն և մեծական բան մը ունի. ամէն գրական սեռ կ'ընդգրկէ. ստեղծագործութեան պէս այլազան ու հզօր է։ Վիքթոր Հիւկօ ամէնէն աւելի կը շահագրգռուի բազմին ժառանգորդներով, խոնարհ ու տկար մարդոցմով։ Իր սիրտը կը տրոփէ արհեստական կեանքով, ժողովուրդներու փոթորկալից ու ժողովրդեան հանգարտիկ կեանքով։ Դրական դպրոցի մը պէս, վէպը և թատրը նոր ձեւ մը կը ստեղծէ։ Ընկերական և բարոյական հակառութիւններէն կը ցոլացնէ ամէնէն խորունկ ու սրտամմլիկ յուզումները։ Դիւցազներգական է Հոմերոսի պէս, ողբերգական՝ Էսքիլի պէս, Բինտարի ներշնչութիւնը, Թէոքրիթի թարմութիւնը և Ժիւվէնալի կորովը ունի։ Իսկապէս իր ցեղին խմորը ունի ան։ Վիշտը, մենութիւնը և տարագրումը ամէնէն աւելի գեղեցիկ քերթուածները կը ներշնչեն բանաստեղծին, որ 1848ի դէպքերէն յետոյ, մխիթարիչը ու պաշտպանը կ'ըլլայ բոլոր ճնշուածներուն։ Իրեն տրուած ներումը կը մերժէ, սակայն 4ին Բարիզ կը դառնայ, երբ անիկա պաշարուած էր։ Իր երկրասիրութիւնը ի յայտ կու գայ բազմաթիւ առիթներու մէջ։ Երբ հանրապետութիւնը կը վերահաստատուի, բանաստեղծը մեծապէս կը հրճուի գոչելով. «Օրհնեա՛լ ըլլան անոնք որ զիս ատեցին, օրհնեա՛լ ըլլան նաեւ անոնք որ զիս սիրեցին»։ Իր միտքը կը սաւառնի մտածումի և իմաստասիրութեան վերնագաւառներուն մէջ։ Երկրասիրութեան կրօնք և ժողովրդեան նկատմամբ խորունկ սէր մը, ահա կալուածներ, որոնց վրայ կ'ուզէ կանգնել մարդկային նոր ռամիկը։ Իր կեանքը հակասութիւն մը չէ եղած երբեք. մինչեւ վերջը հաւատարիմ մնացած է իր հանրապետական և հանրամարդկային սկզբունքներուն։ Կ'ըսուի թէ անցեալին մէջ մեծ բաներ կան, որոնք միշտ կենդանի կը մնան և թէ կարելի չէ զանոնք արհամարհել, բայց գիտէ նաեւ թէ նոր սերունդները պէտք է առաջդիմութեան կը մղուին անդիմադրելի ուժով մը։ Մայիսի [illegible] օր մը, մեծ բանաստեղծը կամրջակ մը անցաւ դէպի յաւիտենականութեան մէջ։ Տիեզերքը սուգ առաւ։ Ֆրանսա [illegible] յուղարկաւորութիւն մը կատարեց։ Ֆրանսական Հանրապետութեան անունով կ'ողջունեմ փառաւոր բանաստեղծը, որ Մարդկութիւնը աւելի ազնիւ ըրաւ, Ֆրանսան աւելի մեծ ու Մարդկութիւնը լուսաւոր։»

Պ. Լէկի բանախօսութիւնը ջերմագին ծափահարութիւններով ընդունուեցաւ, մանաւանդ վերջին պարբերութիւնը, հզօր ձայնով մը արտասանուած, ամբողջ շէնքին մէջ արձագանգ գտաւ։ Պ. Կաբրիէլ Հանօթօ իբր վարիչ ֆրանսական ակադեմիայի, այդ մարմնոյն կողմէ բանախօսութիւն մը ըրաւ, որ հետեւեալն է իր ամփոփ ձեւին մէջ.

«Արդարացի է որ Ֆրանսան աւելի զօրաւոր, ազնիւ ու փառաւոր ընող դէմքերը ու ծառայութիւնները հանդիսաւորապէս տօնուին երկրին կողմէ, որպէս զի ապագայ սերունդը հետեւելի պաշտամունք մը ունենայ անոնց նկատմամբ։ Տասներկու տարի առաջ, այս Բանթէոնի կամարներուն տակ, ԺԹ. դարը կը տօնէր 1789ի դէպքերը։ Այսօր, Ի. դարը, իր արշալոյսին, կը տօնէ բանաստեղծի մը հարիւրամեակը։ Վիքթոր Հիւկոյի գործը այնքան սերտ առնչութիւն մը ունի իր ատենին պատմութեան հետ որ պէտք է կուսակից ընել դարաշրջանի մը ու կեանքի մը։»

Պ. Կաբրիէլ Հանօթօ յետոյ պատմական տեսութիւն մը ըրաւ ԺԹ. դարու սկիզբը Ֆրանսայի ունեցած վիճակին վըրայ, վարչական փոփոխութեանց ու նոր սերունդին դրական ու ընկերական ձգտումներուն մասին։ Ռոմանթիզմին ծագումը և Վիքթոր Հիւկոյի հանճարը բացատրեց պերճախօս լեզուով։ Անոր վէպերուն, դրական ու թատերական գործերուն գովեստը ընելով յիշեց ֆրանսական լեզուին մատուցած գնահատելի ծառայութիւնները։ Պ. Հանօթօ յարեց.

«Դարը կը յառաջանար դէպի իր վախճանը, երբ պարտականութեանց ուղին փնտռելով տեսարաններու մէջէն, Բարիզ կը շրջապատէր [illegible] ամբոխի ընդունելութեամբ մը, ուր խանդավառութիւնը յարգանքին խառնուած էր։ Ակադեմիան ու Ծերակոյտը բացին իրենց դռները անոր առջեւ։ Իր երկար ու հզօր ծերութիւնը երկրորդ հասունութեան շրջան մըն էր, աւելի բեղուն ու զօրեղ։ Գեղեցիկ օր մը, այդքան հիասքանչ վերջալոյս մը չէ ունեցած երբեք։ Երբ մեռաւ, սարսուռ մը, անհուն հեծեծանք մը բարձրացաւ ամբողջ քաղաքին ու աշխարհի մէջ։ Յաղթական կամարը ծածկուեցաւ սեւ քողով մը ու սուգի անկեղծ ու մեծափառ արտայայտութիւններ եղան, որով իր աճիւնը բոլոր Բանթէոնի դուռները, հոն առնելու համար փառքը։»

Պ. Հանօթոյի այս բանախօսութենէն յետոյ, որ ջերմագին ծափահարութեանց միջեւ վերջացաւ, նուագածուներու խումբը և խմբերգները հնչեցուցին Իմն ա լա Ֆրանս։ Յետոյ Քոմէտի Ֆրանսէզի դերասանները Հիւկոյի քերթուածները արտասանեցին։ Տիկին Պարթէ ալ կտոր մը արտասանեց և ջերմապէս ծափահարուեցաւ։ Մունէ Սիւլլի ալ մեծ յաջողութիւն գտաւ։ Օփերայի երգիչներէն Պ. Տելմա, նուագածուներու և նուագախումբին ընկերակցութեամբ, երգեց Վիքթոր Հիւկոյի մէկ քերթուածը։ Ի վերջոյ նուագուեցաւ ու երգուեցաւ Շան տը Տեփար։ Ժամը տասնըմէկուկէսին, հանդէսը վերջացած ըլլալով Պ. Լուպէ մեկնեցաւ, ընկերակցութեամբ Պ. Վալտէք Ռուսոյի և հանրապետութեան քարտուղարներուն։ Փողոցին մէջ խռնուած մեծ բազմութիւնը կը գոչէր. «Կեցցէ Լուպէ, կեցցէ Հանրապետութիւնը»։ Յետոյ հրաւիրեալները մեկնեցան։ Բանթէոնը բաց պիտի ըլլայ հասարակութեան առջեւ, հինգշաբթի, ուրբաթ, շաբաթ և կիրակի օրերը։

Բանթէոնի արարողութենէն յետոյ, ժամը երեքին կատարուեցաւ Հիւկոյի արձանին բացումը մեծ հանդիսաւորութեամբ։ Հետաքրքիրներու հոծ բազմութիւն մը խռնուած էր Վիքթոր Հիւկօ և Սոլֆերինօ պողոտաները։ Բարձրաւանդակներ կանգնուած էին բազմաթիւ հրաւիրեալներու համար, որոնք ամէնէն առաջ տեղ գրաւած էին։ Վիքթոր Հիւկոյի կանգնուած արձանը կը բարձրանայ Վիքթոր Հիւկօ պողոտայի վրայ։ 150 հազար ֆրանքի ծախք գացած է, որ տասնըհինգ տարի առաջ բանաստեղծին մահուան տարին հանգանակուած գումարին աւելորդէն կազմուած է, որուն վրայ աւելցած է նաեւ իր անտիպ գործերուն արտադրած հասոյթը։ Արձանը շինած է նշանաւոր քանդակագործ Պ. Պառիաս, ընկերակցութեամբ ճարտարապետ Պ. Բօզալի։ Արձանը կը ներկայացնէ Վիքթոր Հիւկօն, իր ժողովրդական դիմագիծերուն տակ։ Չորս մուսաներ, վայելուչ դիրքերու մէջ իրենց ձեռքերը կ'երկարեն բանաստեղծին։ Մուսաները կը ներկայացնեն երգիծանքը, դիւցազներգութիւնը, ողբերգութիւնը և տաղասացութիւնը։ Յիշատակարանին շուրջը կայ փոքր պարտէզ մը։ Հրապարակը ամբողջովին զարդարուած է դրօշներով և ելեկտրական լամպարներով, որոնք բարձրաւանդակներուն շուրջը [illegible] ծաղիկներուն մէջ ծածկուած են։ Ժամը երեքին, Պ. Լուպէ կը հասնի լանտոյով մը, ջերմագին ծափահարութեանց մէջ։ Արարողութիւնը կը սկսի Վիքթոր Հիւկոյի ծնած երգի մը նուագումով։ Յետոյ արձանին մասնաժողովոյն անդամ Պ. Բօլ Մէօրիս բանախօսութիւն մը կ'արտասանէ որուն մէջ յիշատակարանը կը յանձնէ քաղաքապետութեան։ Ի վերջոյ Սէնի կառավարիչ Պ. Տը Սելվ խօսք կ'առնէ, որով կ'աւարտի բացման հանդէսը։

—Վիքթոր Հիւկոյի հարիւրամեակի հանդէսները նաեւ արձագանգ գտած են գաւառներու մէջ, մեծ շքով տօնուելով։ Թուլուզի մէջ, հանրային շէնքերը դրօշազարդուեր են, դրական հանդէս մը տրուեր է ու Հիւկոյի երկու թատերգութիւնները ներկայացուեր են։ Հավրի, Մոնբէլիէի, Այաչիոյի, Պուաթիէյի և Շալօն-Սիւր-Մառնի մէջ ալ դրական հանդէսներ, ներկայացումներ սարքուեր են, հարիւրամեակին առթիւ։ Գաւառներէն հասած նամակներ կը նկարագրեն ժողովրդեան խանդավառ մասնակցութիւնը Վիքթոր Հիւկոյի յիշատակին համար կազմակերպուած հանդէսներուն։

—Ֆրանսայէն զատ, արտասահմանի մէջ ալ ոչ նուազ յարգանքի արտայայտութիւններ եղան այս հարիւրամեակին առթիւ։ Պրիւսէլի մէկ հրապարակին մէջ գտնուող տան մը վրայ նշանատախտակ մը դրուեցաւ, ուր բնակած էր երբեմն Վիքթոր Հիւկօ։ Պրիւսէլի մէջ բազմաթիւ տուներ դրօշազարդուեր են։ Ալհամպրա թատրոնին մէջ ներկայացուեր է Թշուառներ թատերգութիւնը ու Հիւկոյի կիսանդրին պսակուեցաւ։ Նաեւ բանախօսութիւններ և ուրիշ թատերական ներկայացումներ տրուեր են հարիւրամեակին առթիւ։ Իտալիոյ մէջ նախկին նախարար Պ. Լիւզաթթի բացումը կատարեց հարիւրամեակի հանդէսներուն։ Իր բանախօսութեան մէջ ըսաւ.— «Հռոմ կ'ուզէ յարգել Վիքթոր Հիւկոյի անունը, նաեւ Իտալիոյ բարեկամը, հաւատարիմ մնացած մութ օրերու մէջ, 1849ի դէպքերէն և Մէնթանայի ճակատամարտէն յետոյ։» Պ. Լիւզաթթի յիշեց Վիքթոր Հիւկոյի ունեցած բարեկամութիւնը Գա-

Փիզալուիի հետ և Հրաւիրեալ ներկաները՝ իրենց ամէնէն հաւանական հըրայրական ողջոյնը ուղղելու Փրանսական ժողովուրդին։ Յետոյ Բրոֆէսէօր Կուսկրնոթիս բանախօսութիւն մը արտասանեց ի պատիւ Վ. Հիւկոյի ողջերմալէն ծափահարուեցաւ։ Փետր. 26 չորեքշաբթի կէս օրէն յետոյ, Հիւկոյի կիսանդրին յանձնուեցաւ Կապիտոլ, հոն զետեղուելու համար։ Կառավարութեան կողմէ ներկայ էր արտաքին գործոց նախարար Պ. Բրինէթի. Ատեանին Ֆրանսայէն է, որուն դըժանը Կապիտոլի մէջ դրուելու կ'արժանանայ։ Թագաւորին թիկնապահ զօրավար Բոսք բանախօսութիւն մը ըրաւ ըսելով ըսաւ թէ Փրանքօ-իտալեան Դաշնակցութիւնը ջնջուած է Իտալիոյ և Ֆրանսայի բարեկամական կապերը ամրապնդել։ Յետոյ ուրիշ մէկ քանի անձեր ալ ճառեր արտասանեցին։ Արարողութեան աւարտումէն յետոյ, Համբ Փրանսական դեսպան Պ. Պաւէր Պաւուոյ Լէգէոնի հրամանատարի աստիճանը յանձնեց իշխան Քոլոնայի, Պ. Մարկոբիօ-Ֆէրրարիսի, երեսփոխան և նախկին նախարար։ Նաև ուրիշ պատուանշաններ՝ մէկ քանի անձնաւորութեանց։ Հանդէսը վերջացաւ լուսավառութեամբ և շքեղ ներկայացումով մը Թէաթր Իթալիէնի մէջ, ուր ծանօթ դերասան Պ. տ'Աննունցիօ արտասանեց Վիքթոր Հիւկոյի մէկ ատանաւորը և Պ. Ժան Էքար, իր շինած մէկ քերթուածը։

—Ի յիշատակ հարիւրամեակի հանդէսներուն շքադրամ մը պատրաստուած է, որ Վիքթոր Հիւկօն կը ներկայացնէ իր վերջին տարիներուն մէջ։ Շքադրամի կողմին վրայ կայ 1802—1895 թուականը և բանաստեղծին անուան սկզբնատառը և մականունը։ Հակառակ կողմին վրայ կայ սա արձանագրութիւնը. «Ի յիշատակ հարիւրամեակին, 26 փետրուար.—1802 1902»։ Այս շքադրամէն պիտի տրուի հարիւրամեակի հանդէսին պաշտօնական մասնակցողներուն. ոսկիէն՝ հանրապետութեան նախագահին և նախարարներուն, արծաթէն՝ Ծերակոյտին և Քաղաքական Ժողովին անդամներուն, անագապղնձէն՝ Ընկերութեանց և օտար պատուիրակութեանց ներկայացուցիչներուն։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Նիյտէ գաւառին կառավարիչ անուանուեցաւ առեւտրական դատարաններուն գործակիր պաշտօնեայ Աքիֆ պէյ։

—Բեդերսպուրկի օսմ. դեսպանատան խորհրդական անուանուեցաւ Վիէննայի օսմ. դեսպանատան առաջին քարտուղար Ֆաւզի պէյ, որուն յաջորդեց Բեդերսպուրկի օսմ. դեսպանատան առաջին քարտուղար Ֆախրէտտին պէյ, առոր ալ յաջորդեց՝ նոյն դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Բեհճէթ պէյ որ միանգամայն հիւպատոսի պաշտօն պիտի վարէ։ Վիէննայի օսմ. դեսպանատան երկրորդ քարտուղար անուանուեցաւ Բուքրէշի օսմ. հիւպատոս Ռաուֆ պէյ, որուն յաջորդեց Թարնօ Մակրօքէլի օսմ. հիւպատոս Բէթ բոքուլոս էֆ.։

—Աքսայի նաիպ անուանուեցաւ Պոլսոյ նախորդ նաիպ Աթա էֆ.։ Այտընի նահանգին Պայընտըր գաւառակին նաիպ անուանուեցաւ Ագհիսարի նախորդ նաիպ Իսմէթ էֆ.։ Պրուսայի նահանգին Մուստաֆա գաւառակին նաիպ անուանուեցաւ Գըրքաղաճի նախորդ նաիպ Իպրահիմ Վէհպի էֆ.։ Էնկիւրիի նահանգին Տէվէլու գաւառակին նաիպ անուանուեցաւ Նիգտէի վարժարանին չրջանաւարտներէն Իսմայիլ Հագգը էֆ.։

—Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ միքրոպաբանութեան աշխատանոցին տնօրէն տոքթ. Ռէմլինժէի։

ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ՄՇՈՒՇԸ.— Կ. Պոլսոյ համար գրեթէ նմանը չտեսնուած թանձր մշուշ մը կիրակի գիշեր սկսելով տեւեց մինչեւ այս առտու՝ երեքշաբթի։ Շիրքէթ ու Մախսուսէի շոգենաւերուն երթեւեկութիւնները գրեթէ դադրեցան։ Մշուշը երէկ պահ մը բացուելու երեւոյթը ունեցաւ և այդ միջոցին Վոսփորի Շիրքէթի շոգենաւերը կրցան քանի մը երթեւեկութիւն կատարել շատ դանդաղ կերպով։ Առտուն Վերին Վոսփորէն իջնող շոգենաւերուն շատերը մինչեւ Պէշիկթաշ կրցան երթալ և հոն սպասեցին։ Ծովին վրայ ամէն կողմ շոգենաւի սուլիչի ձայներ, փողեր ու զանգակներ կը լսուէին։ Սկիւտարի շոգենաւերը կրցան տասնըմէկ երթեւեկութիւն կատարել մինչեւ իրիկուն։ Վերջին շոգենաւը ժամ 11.20ին մեկնեցաւ կամուրջէն։ Գատըգիւղի գիծին վրայ մինչեւ իրիկուն հազիւ չորս շոգենաւ բանեցաւ՝ այսինքն երկուքը մինչեւ ժամ 6ուկէս, մէկը ժամ 7ուկէսին և միւսն ալ 9ին։ Կղզիներու համար մէկ շոգենաւ բանեցաւ. իսկ Հայտար Փաշայի գիծին վրայ՝ չորս։ Ոսկեղջիւրի շոգենաւերն ալ հազիւ քանի մը անգամ կրցան երթեւեկել։ Եէմիշէն ժամ 11.15ին մեկնած շոգենաւը ժամ կէսին կրցաւ կամուրջին մօտենալ։

—Կուրճի Ընկերութեան Միթիլի շոգենաւը որ Միջերկրականէն կու գար, Այսթէֆանոսի առջեւ խրեցաւ։ Նոյն ընկերութեան Քիոս շոգենաւը թէեւ օժնութեան ղրկուած էր, սակայն այն ալ խրեցաւ։ Ռուսական ու իտալական շոգենաւերը որոնք, երէկ, Պոլսոյ նաւահանգիստը պիտի ժամանէին, մշուշին պատճառով կեցան Մաքրիգիւղի բացերը։ Ռումանական Ռէկէլէ Կարոլ շոգենաւը որ, երէկ, Քէօսթէնճէէն պիտի գար, պարտաւորուեցաւ Գավագի առջեւ պահ մը կենալ, յետոյ ծանր ծանր յառաջանալով մինչեւ Օրթագիւղի բացերը կրցաւ գալ, բայց հոն պարտաւորուեցաւ կենալ և գիշերը, երբ պահ մը մշուշը փարատած էր, կրցաւ քարափին մօտենալ։

—Վոսփորի երկու եզերքները և Հայտար-Փաշա, Գատըգիւղ երթալիք ուղեւորները, երէկ գիշերը պարտաւորուեցան քաղաք մնալ։ Սկիւտարցիներէն ոմանք կրցան մակոյկով երթալ, բայց շատերը չհամարձակեցան։ Ոստիկանութիւնը անմիջապէս հարկ եղած միջոցները ձեռք առաւ ուղեւորները Ղալաթիոյ ու Պոլսոյ կողմը պանդոկներու մէջ տեղաւորելու համար։ Ուղեւորներէն խումբ մ'ալ գիշերը մասնաւոր տեղեր պատսպարուեցան ոստիկանութեան կարգադրութեամբ։ Ուղեւորներէն ոմանք ալ Սիրքէճիի Թուրքիա օթէլը տարուեցան ոստիկանութեան միջոցաւ։ Կարօտեալներուն հաց և այլն տրուեցաւ թաղապետութեանց կողմէ։

—Ռումէլիի երկաթուղիի կառախումբերն ալ տեղ տեղ պարտաւորուեցան յամրընթաց յառաջանալ մշուշին պատճառով։ Էնկիւրիի կառախումբով եկող ուղեւորները, երէկ գիշեր պարտաւորուեցան Հայտար Փաշա մնալ։

—Շիրքէթի 40 թիւ շոգենաւը, որ երէկ իրիկուն ժամ 11.5ին կամուրջէն ճամբայ ելած էր, հազիւ ժամ 2ին Օրթագիւղ ժամանեց և անկէ չորսուկէս ճամբան մինչեւ Պէյքօզ, վասն զի այդ միջոցին մշուշը բաւական փարատած էր։ Մախսուսէի 4 թիւ շոգենաւը երէկ իրիկուն ժամ 11ին Գատըգիւղէն մեկնեցաւ և մակոյկի մը առաջնորդութեամբ ժամ 1ին կամուրջ հասաւ։ Ճամբան մակոյկ մը հանդիպեցաւ որ այր մը ու կին մը կային զորս ազատեց. առանց ժամ 8ին կամուրջէն ճամբայ ելած էին Կղզիները երթալու համար, բայց չէին կրցած և ծովին վրայ կը տատանէին։

ԼԷՕՆ ԺԳ. Պապին քսանըհինգամեայ յոբելեանին առթիւ, ինչպէս ծանուցինք, երէկ, Բանկալթիի Սէնթ-Էսբրի եկեղեցիին մէջ պապական նուիրակ մոնսէնեօր Պոնէթի հանդիսաւոր պատարագ մատոյց՝ շրջապատուած բազմաթիւ եկեղեցականներէ։ Ներկայ էին Ֆրանսայի ու Սպանիոյ դեսպանները, Աւստրիոյ դեսպանատան գործակատարը, Պելճիքայի դեսպանատան խորհրդականը և կաթոլիկ վարժարաններու կողմէ ներկայացուցիչներ։ Պատարագէն ետքը գոհաբանական աղօթքներ կարդացուեցան։

—Լէոն ԺԳ. Պապը ծնած է 1810 մարտ 2ին և Պապութեան գահը բարձրացած է 1878 փետրուար 7ին։

ՄԷՄՏՈՒՀ ՓԱՇԱ.—Ներքին գործոց նախարար Մէմտուհ փաշա հիւանդ ըլլալով, քանի մը օրէ ի վեր բացակայ կը գտնուի իր պաշտօնատեղիէն։

ՊԱՐՈՆ ՖՈՆ ՔԱԼԻՉԷ.— Կ. Պոլսոյ աւստրօ-հունգարական դեսպան Պարոն ֆոն Քալիչէ, որ արձակուրդով բացակայ կը գտնուէր, երէկ ռումանական Ռէկէլէ Կարոլ շոգենաւով մայրաքաղաքս ժամանեց իր կնոջ ու որդւոյն հետ, սակայն մշուշին պատճառով շոգենաւը պարտաւորուեցաւ Վոսփորի մէջ մնալ։ Մեծ-Եպարքոսին ու արտաքին գործոց նախարարին թարգմանները և աւստրօ-հունգարական դեսպանատան պաշտօնեաները բաւական ատեն Ղալաթիոյ քարափին վրայ սպասեցին բարի գալուստ մաղթելու դեսպանին, սակայն շոգենաւ եկած չըլլալով վերադարձան։ Գիշերը ժամ 5ին մօտ երբ մշուշը քիչ մը փարատեցաւ, դեսպանատան շոգեմակոյկը Ռէկէլէ Կարոլի գտնուած տեղը գնաց և Թօփխանէի քարափը առաջնորդեց դեսպանը, կինը ու տղան, որոնք ուղղակի դեսպանատուն գացին։

ՀԵԼԼԷՆԱԿԱՆ դեսպան Մավրոկորտաթօ իշխանը, կինը ու թոռը, երէկ, Կ. Պոլիս ժամանեցին աւստրիական շոգենաւով։

—Դեսպանը, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

—Պ. Քիկոն Ռանկապէ, որ փոխանորդաբար կը վարէր հելլենական դեսպանութեան պաշտօնը, շաբաթ օրը պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպանը, առջի իրիկուն, ճաշ մը տուաւ. որուն ներկայ գտնուեցան Իտալիոյ, Սպանիոյ ու Պարսից դեսպանները, Աւստրիոյ դեսպանատան գործակատարը, պելճիքական գործակատարը և ուրիշներ։

ՄԻԼԻՈՆՆԵՐՈՒ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆ.— Կ. Պոլսոյ հելլենական դեսպան Մավրոկորտաթօ իշխանը Բարիզի մէջ մեռնող իր ազգականէն քսան միլիոն ֆր. ժառանգեց։

Պ. ՍԹԻՆԿԼԷՐ, Մարքեթի Բդեշխը, որ նոյն լրագրին հաղորդած [illegible] երեք օրէն, վերջերս Սէլանիկ ժամանեց է իր կնոջը հետ։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ երեք զրահաւոր, շաբաթ օրը, Սէլանիկի նաւահանգիստը ժամանած են։

ԹԱՆԹԱՅԻ մէջ, շաբաթ ու կիրակի օրերը, ծանրաւոր մէյմէկ դէպքեր պատահեր են։

ՇԱՔԱՐ ՈՒ ԽԱՀՈՒԷ.—Շաքարի գինը, շաբաթ օրը, իջեր է անգլիական հրապարակներուն վրայ։

—Եւրոպական հրապարակներուն վրայ խահուէի գինը մէկ ֆր. բարձրացաւ։

ՎԱՆԷՆ կը գրեն թէ ցորենի այնքան առատութիւն կայ որ հացին օխան տասնըհինգ փարայի կը ծախուի։

ԲՐՈՄԷՍՆԵՐԸ.— Ծանուցուեցաւ որ Միթիլինի ալ Օսմ. Պանքային և Քրէտի Լիոնէի նման, պատճառուած է տաճկական երկաթուղիներու վիճակահանութեան բրոմէսներ շրջաբերութեան հանել։ Առեւտրական ու Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը այդ առթիւ որոշեց որ սեղանաւորական այն ամէն հաստատութիւն որ 60,000 ոսկիի կարողութիւն մը ցոյց տայ Օսմանեան Պանքային կողմէ երաշխաւորուած, պիտի կրնայ բրոմէս շրջաբերութեան հանել, պայմանով որ թիւերը պարունակող պտուղները արձանագրուած ըլլան Ղալաթիոյ Ստամպօլին և Կ. Պոլսոյ առեւտրական Սենեակին կողմէ։ Այդ որոշումը յունիս 1ին պիտի գործադրուի։

ԿԱՌԱՊԱՆԻՆ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆԸ.—Moniteur կ'ըսէ թէ կառապան Իսմայէլ Վէհպիի թողած հարստութիւնը 22,780 օսմ. ոսկի է և ոչ թէ 90,000, ինչպէս ծանուցուեցաւ։

ԱՇԽԸՆԻ ՄԱՔՍԱՏՈՒՆԸ.— Մաքսային վերատեսչութիւնը, կ'ըսէ Իգտամ, նկատելով որ Հանքային Աշխըն մաքսատան գործառնութիւնները կանոնաւոր կերպով չեն կատարուիր, որոշեց որ առայժմ քննիչները միշտ հսկողութիւն կատարեն, յետոյ պէտք եղածը գործադրելու պայմանով։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ու Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը գրեց Անատօլէ երկաթուղիներու Ընկերութեան որ պէտք եղածին չափ վակոններ գտնուին Էսկիշէհիրի, Գօնիայի ու Էնկիւրիի կայարաններուն, ուր, մեծաքանակ արմտիք մթերուած է։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.— Սէօքէի մէջ, ամսոյս 14ի գիշերը, երկրաշարժի ցնցում մը զգացուեր է, առանց վնասակար հետեւանք մը ունենալու։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ անգլիական նաւատորմին 4րդ խումբը մարտ 5ին (վաղը) Մալթայէն ճամբայ ելլելով Ափրիկեան Տրիպոլիս պիտի երթայ, ուր ժամանակ մը մնալէ ետքը Պիրէօս պիտի ուղեւորի և անկէ ալ Իզմիր։ Ամբողջ ուղեւորութիւնը մէկ ամիսէն աւելի պիտի տեւէ։

ԿԻՒԼԽԱՆԷԻ զինուորական հիւանդանոցին տնօրէն Ռիէտէր-փաշայի օգնելու համար Գերմանիայէն մասնագէտ վիրահատ մը պիտի բերուի։

«ՍԷԼԹԻՔ» ՇՈԳԵՆԱՒԸ.— Կ. Պոլսոյ ամերիկեան դեսպանատունը, կ'ըսէ Սապահ, շնորհակալութիւն յայտնեց ոստիկանութեան նախարարութեան՝ Սէլթիք շոգենաւով Կ. Պոլիս եկող զբօսաշրջիկներուն այցելութեանը միջոցին անոնց ընծայուած դիւրութիւններուն համար։

—Սէլթիքի մէջ գտնուին Ամերիկայի երեք միլիոնատէրեր, որոնց մէջ կայ Պ. Քարնէկի։

ԱՐՄՏԻՔՆԵՐԸ.—Ցորենի ու ալիւրներու գիներուն համար բարձրացում մը կը յուսացուի։ Անցեալ օրը և երէկ Անատօլէն Կ. Պոլիս բերուեցան 40 վակոն՝ այսինքն 20,000 քիլէ ցորեն։

—Հացագործներուն կողմէ Մեծ-Եպարքոսին մատուցուած աղերսագիր մ՝ հացը հին օրեայով ծախելու համար, բացարձակապէս մերժուեցաւ. նաեւ ծանուցուեցաւ նպարավաճառներուն որ հացը 35 փարայէն աւելի չծախեն։

ԻԶՄԻՐԻ առեւտրական Սենեակը, կ'ըսէ Սապահ, գրեր է Կ. Պոլսոյ առեւտրական Սենեակին թէ անզլոյն մաքսատանց մէջ վաճառականները դժուարութեանց կը հանդիպին։ Խնդիրը հաղորդուեցաւ մաքսային վերատեսչութեան։

ՍԱՄՈՍԻ իշխան Միխալաքի էֆ. որ արձակուրդով Կ. Պոլիս կը գտնուի, առջի օրը, այցելութիւն տուաւ Յունաց Ս. Պատրիարքին։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ Յունաց Ս. Պատրիարքը, երէկ, այցելութիւն տուաւ օտար տէրութեանց դեսպաններէ մէկ քանիին։

ՄԱՀԱՑՈՒԹԻՒՆ.—Փետրուար 11էն 18 Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ պատահած մահերու թիւն է 290, որոնց 5ը՝ թիֆոյէ, 1ը՝ կապոյտ հազէ, 3ը՝ հարբուխէ, 4ը՝ կարմրախտէ, 22ը՝ շնչառական գործարաններու հիւանդութիւններէ և միւսները զանազան ախտերէ։

ՀՐԴԵՀ.— Պոլսոյ Սէրքէճիի կողմը Քէօբրիւլի խանին 26 թիւ սենեակը յանձնակատար աւստրիացի Ինեաս Ռիբէր, երէկ առտու, կազի Ընկերութեան դիմելով ըսաւ թէ իր սենեակին մէջ կազի հոտ կայ։ Ընկերութիւնը պաշտօնեայ մը ղրկեց որ քննութիւն կատարելով հաստատեց խողովակները ծակ և այլն չըլլալը, բայց հոտը կը շարունակէր. պաշտօնեան մեկնեցաւ։ Քիչ ետքը, ժամ 4ին յանձնակատարն ալ սենեակը գոցեց և բանալին խանապետին յանձնելով մեկնեցաւ։ Քանի վայրկեան վերջը բնակիչները տեսան թէ սենեակէն թանձր մուխ մը կ'ելլէ։ Ոստիկանութեան իմաց տրուելով սենեակը բացուեցաւ և տեսնուեցաւ թէ կազի հոտ կայ ու մուխ կ'ելլէ. կազի խողովակին մօտ դարակի մը վրայ գտնուած զանազան թղթեր քաներ կ'այրէին։ Ոստիկանները եւ ուրիշներ անմիջապէս մարեցին հրդեհը։ Ոստիկանութիւնը, կ'ըսէ Իգտամ, քննութիւն կատարելով հաստատեց թէ Ռիբէր սենեակին մէջ ունեցած ապրանքները արժէքէն շատ վեր գինով ապահովագրած է Իւնիօն ու Բարի Ընկերութեան։ Ռիբէր ուզած էր յանցանքը կազի Ընկերութեան վրայ ձգելով, հրդեհ առաջ բերել. Ոստիկանութիւնը խուզարկութիւն կը կատարէ Ռիբէրը ձերբակալելու համար։

Ազգային Լուրեր

Ս. Պատրիարքը այս առտու Մայր եկեղեցիի ժամերգութեանց նախագահեց, և եկեղեցիին աւարտումէն յետոյ Ս. Ղեւոնդեանց քահանայից տօնը շնորհաւորեց։ Ս. Պատրիարքը, այս առթիւ, Խորհրդարանին մէջ, Մայր եկեղեցիի վերաշինութեան պէտքը շեշտեց և որոշեց Ս. Զատկէն ետքը, այսինքն Նոր կիրակիէն վերջ, մասնաւոր յետոյ, սկսիլ շինութեան, արարողութիւնները կանոնաւոր եկեղեցին փոխադրելով և նորոգութիւնը աւարտել մինչեւ Ս. Աստուածածին։ Ս. Պատրիարքը ինք պիտի հսկէ շինութեան գործին վրայ և եկեղեցական բոլոր իրեղէնները ինք պիտի գնել տայ։ Եկեղեցիին նորոգութեան մասին 1000 1200 ոսկի ծախք կ'ենթադրուի, որ պիտի հայթայթուի բարեպաշտ ու եկեղեցասէր անձերու նուիրատուութեամբ։ Այս առթիւ Սէթեան Մելքոն էֆ. առաջին ըլլալով 5 օսմ. ոսկի յանձներ է Ս. Պատրիարքին։

—Կարնոյ Առաջնորդ Տ. Զաւէն Ծ. վարդապետ Պատրիարքարան ղրկած նամակէն կը տեղեկանանք թէ փետր. 9ին երկու բուռն ցնցումներ պատահեր են, իսկ թեթեւները անդադար են ամէն օր։ Զօրաւոր ցնցումներու միջոցին, հինգ—վեց տուներ փլեր են ամբողջապէս կամ մասամբ։ Բնակարաններու խնդիրը մեծ հոգ կը պատճառէ. մանաւանդ գաղթականներու համար։ Ցուրտերը ամբողջացեր էին չինքերուն հողերը, հիմա որ օդերը տաքցեր ու ձիւնհալը սկսեր է, տուներու վիճակը վտանգաւոր հանգամանք մը ստացեր է. փլուզումներն անդադար են ամէն օր, համաճարակ հիւանդութիւններն ալ պակաս չեն. մահերու թիւն որ դեկտ. մէջ իջած էր, նորէն բարձրանալ սկսեր է, այնպէս որ յունուարի մէջ 47 մեռել պատահեր է որոց թիւը կը բարձրանայ օրէ օր։

—Պալուի Քաղաքական Ժողովը վիճակին նորընտիր Պատր. Փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ վարդապետ Անույշեանի 30 օսմ. ոսկի ղրկեր է, ճամբու ծախքի համար, խնդրելով որ Տ. Գաբրիէլ Վրդ. փութով ճամբայ ելլէ, իր պաշտօնատեղին երթալու համար։

—Ս. Պատրիարքը, երէկ, Բերայի ազգային վարժարանները այցելեց։ Արհեստանոցին ալ այցելութիւն տուաւ և գոհ մնաց հոն տիրող բարեկարգութենէն։ Այս առթիւ յորդորներ խօսեցաւ աշակերտներուն։

—Moniteur կը գրէ թէ Կ. Պոլսոյ հելլենական դեսպան իշխան Մավրոկորտաթօ Աթէնք գտնուած պահուն, կրթական նախարարութեան զեկուցեր է թէ Կ. Պոլսոյ մէջ հայ արուեստագէտ մը կը գտնուի, որ կրնայ յարդարել Սիթէրի մէջ ծովին տակէն հանուած Հերմէսի արձանը։ Կրթական նախարարը որոշեր է կտոր մը ուրիշ արձաններ յանձնել այդ արուեստագէտին, փորձի համար։

—Ս. Հայրապետը, փետրուար 7ին Թիֆլիզ գացեր է, ուր պաշտօնական յարգանքով ընդունուեր է։

—Իզմիրի Ս. Լուսաւորչեան հիւանդանոցին հարիւրամեայ յոբելեանին առթիւ, որ յառաջիկայ մարտ 31ին տեղի պիտի ունենայ, նուէրներ կ'ըլլան ամէն կողմէ։ Մինչեւ հիմա 100 անգլ. ոսկի հանգանակուած է Մանչեսթրի մէջ։

—Շամախիի աւերիչ երկրաշարժին մէջ Հայերուն ունեցած անձի կորուստն է ընդամէնը 30 հոգի։

—Հրէից Խախամպաշիին տեղակալ Մոիզ Լէվի էֆ., իր Փոխանորդը ղրկելով Օրթագիւղի եկեղեցիին քարոզիչ Տ. Վահրամ եպիսկոպոսի, հրէայ համայնքին կողմէ ցաւակցութիւն յայտնած է։ Տեղակալը յիշեր է թէ Վահան փաշա Տուզկոնեանը և Օրթագիւղի մէջ բազմաթիւ հրէայ աղքատներ դարմանած է և այս առթիւ երախտագիտութիւն յայտներ է։ Տ. Վահրամ եպիսկոպոս փոխադարձ շնորհակալութիւն յայտներ է։

—Հանգուցեալ Պաւրոս էֆ. Շաշեանի յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի վաղը ժամը չորսին, Սուլու-Աղայի Ս. Աստուածածին եկեղեցիի մէջ։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Օր. Հայկանոյշ Գ. Նահապետեանի՝ ընդ Արմէն էֆ. Բ. Լիմոնճեանի ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեփունջի հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցիս. Տէր և Տիկին Յովհաննէս էֆ. Իսագուլեան և Զգօն էֆ. Խօրասանճեան 108 ական ղրուշ։

—Կարապետ էֆ. Փափազեանի՝ ընդ Օր. Վերժին Յակոբեանի ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեփունջի մէկ օսմ. ոսկի նուիրած են Հիւանդանոցիս Տէր և Տիկին Մարտիկ էֆ. Միսքճեան։

—Օր. Սաթենիկ Կ. Տավուկեանի՝ ընդ Ռուբէն էֆ. Գ. Պզտիկեանի ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեփունջի հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են Հիւանդանոցիս. Անոռ էֆ. Բէջմէջեան 100, Այրի Տիկին Զապէլ Փափազեան 60, Դ. Պ. Գ. Քէհեա 40, Տէր և Տիկին Կարապետ էֆ. Թանճարալեան 108 ղրուշ։

—Ս. Պատրիարք Հօր Տիրամօր՝ Հանգուցեալ տիկին Եղիսաբեթ Օրմանեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի երեք օսմ. ոսկի նուիրած է Հիւանդանոցիս Յովհաննէս էֆ. Թավշանճեան, Նիւ-Եորք։

—Գումգաբու-Եէնիգաբու միացեալ Թաղերու Թաղ. Խորհրդոյ նախկին ատենապետ Հանգուցեալ Տքթ. Վահան փաշա Մանուէլեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 216 ղրուշ նուիրած են Հիւանդանոցիս յիշեալ Թաղ. Խորհրդոյ անդամները իրենց կողմէ։

—Հանգուցեալ Թադէոս էֆ. Լօզմաճքեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցիս. Այրի Տիկին Մարիամ Սէթեան և Այրի Տիկին Անժէլ Թ. Լօզմաճքեան 108 ական, Տէր և Տիկին Մելքոն էֆ. Սէթեան 216, Տէր և Տիկին Բօղոս էֆ. Լօզմաճքեան 108, և Տիկին Մարգրիտ Մ. Լօզմաճքեան և որդին Նշան էֆ. 95 ղրուշ։

(Հոգաբարձութիւն)

ԲԵՐԱՅԻ ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԸ

ԱԶԴ.—Աղքատախնամս ներկայիս կը ծանուցանէ թէ ատամնաբուժական ճիւղ մը հաստատած է դարմանատան մէջ, ուր կարող ատամնաբոյժ Մինաս էֆ. Մարտիրոսեան պատրաստ է իրեն դիմողները դարմանել հինգշաբթի օրերը ժամը 9—11 (Ը. Ե.)։

Ատենապետ — Վ. Ատենադպիր
ՏՈՔԹ. Տ. ԱՃԷՄԵԱՆ — ՏՈՔԹ. Տ. ՔԱՐԱՄԱՃԵԱՆ

Բերա, 16 փետր. 1902

Հեռագիրներ Այսօրուան

(Աժանս տը Քոնսդանթինոբլ)

ՀՌՈՄ, 3 մարտ (Պաշտօնական) Իտալիոյ Թագաւորը չընդունեց նախարարութեան հրաժարականը։ Դահլիճը պիտի ներկայանայ Երեսփ. Ժողովին որ մարտ 10ին պիտի գումարուի։

ԲԱՐԻԶ.—Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովը ընդունեց պատերազմական նախարարութեան նախահաշիւը։

ԲԷՇՏԱ.—Սուրով մենամարտ մը կատարուեցաւ Իշթվան Թիզա ու Ռաքովսքի երեսփոխաններուն միջեւ։ Առաջ պատճառ էր Երեսփ. Ժողովին մէջ փոխանակուած թշնամանքներ։ Պ. Ռաքովսքի վիրաւորուեցաւ։

ԲԵՐԼԻՆ.— Գերմանիոյ Ռայխսթակին մէջ Չինաց արշաւանքին նախահաշիւին վրայ վիճաբանութիւն կատարուած ատեն, Նախարարապետ ֆոն Պիւլով կոմսը յայտարարեց թէ Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ գերման շահերը գլխաւորապէս տնտեսական հանգամանք մը ունին։ Նախարարապետը յարեց թէ անգլօ-ճափոնական դաշնակցութիւնը գերման շահերուն մէկ վնաս չունի և բնաւ չի դպչիր անգլօ-գերման պայմանադրութեան։ Արտաքին գործոց նախարարութեան նախահաշիւին վրայ վիճաբանութիւն կատարուած ատեն, ֆոն Պիւլով կոմսը յայտարարեց թէ Հայնրիխ իշխանին Մ. Նահանգներ կատարած ուղեւորութիւնը քաղաքական որոշ նպատակ մը չունի։ Նախարարապետը յարեց.— «Ասկէ վերջն ալ ուժերնիս պիտի ջանանք պահպանելու Ամերիկայի հետ մեր ունեցած բարեկամական լաւ յարաբերութիւնները»։ Հարաւային Ափրիկէի պատերազմին միջամտութեան խնդրոյն համար ալ ֆոն Պիւլով կոմսը յայտարարեց թէ Գերմանիոյ կողմէ այդ տեսակ ձեռնարկ մը իրեն հիմ պէտք է ունենայ ի հարկէ հնարաւոր միջնորդներու գործակցութիւնը, ինչ որ իր չունեցած հանգամանքն է։

ԻՍՄԱՅԻԼԻԱ.— Սիւէզի ջրանցքէն վերջին տասը օրերուն անցած նաւերուն թիւն է 87. հասոյթ գոյացած է 2 միլիոն 460,000 ֆր.։

(Աժանս Նասիոնալ)

ԲԱՐԻԶ, 3 մարտ.— Ֆրանսայի նախարարապետ Պ. Վալտէք-Ռուսոյի վիճակը միշտ լաւ է։

ՄԱՏՐԻՏ.— Հաւանական է որ Սպանիոյ պանքային բարենորոգման համար կառավարութեան ծրագիրը չքուէարկուի Երեսփ. Ժողովին ներկայ նստաշրջանին մէջ։

ՍՈՖԻԱ.— Ընտրութեանց մինչեւ հիմա ծանօթ եղած արդիւնքն է 70 նախարարական կուսակցութենէն և 33 ընդդիմադիրներէն։ Կը մնայ 47 ընտրութիւններ։ Կը կարծուի թէ նախարարութիւնը մեծամասնութիւն պիտի ունենայ։

ՀՌՈՄ.— Իտալիոյ Երեսփ. Ժողովը մարտ 3ին պիտի գումարուի։

—Լէոն ԺԳ. Պապին քսանըհինգամեայ յոբելեանին հանդէսները շատ շքեղ եղան։ Վաթիկան հազար հոգի ներկայ էին։ Ս. Պետրոսի եկեղեցիին մէջ բազմութիւնը թէեւ խիտ շատ էր և հրմշտուքներ եղան, սակայն ծանր արկած մը չպատահեցաւ։ Պապը զօրաւոր էր։

ԼՈՆՏՈՆ.— Քոլոնէն կը հեռագրեն թէ Քոլոմպիոյ ըմբոստները նորէն յաղթեր են Ռիօ-[illegible] մէջ։ Բազմաթիւ մեռեալներ ու վիրաւորներ կան։

—Լոնտոնի Սակարանին մէջ Հարաւային Ափրիկէի հանքերու արժէթուղթերուն գիները քիչ մը իջան՝ Թրանսվալէն առնուած աննպաստ լուրերու հետեւանքով։

—Պ. Սէսիլ Ռօտսի մահուան լուրը չհաստատուեցաւ։ Ծանրապէս հիւանդ է եղեր։

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը
Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ չունին

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Բանքային Բաժն. Գ.	Օ. Ո.	38	31 1/2
Ամէնէն բարձր գին	»	38	35
Ամէնէն վար գին	»	38	30 1/2
Ռումէլիի Երկթ. փոխ.	Ֆր.	114	62
Ամէնէն բարձր գին	»	115	50
Ամէնէն վար գին	»	114	50

ԲԱՑՈՒՄ 19 Փետրուար

Օսմ. Բանքային Բաժն. Գ.	Օ. Ո.	38	29 1/2
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	114	37
Օսմանեան		—	—
Օճէք		14	20
Օսմ. Փոխառ.		—	—
Քաղաք. Ջրմուղ. Օճաղ.		0	10
Տաւ. Ըն. Ճակտ. և Քալֆօն		0	12
Օսմ. Հաղոր. Ընկ.		8	60
Թղթադրամ բաժնեթ.		5	90
» [illegible]		2	60
» [illegible]		154	—
[illegible] Գ. Գալաթ		175	50
Թղթադրամ		132	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	20
Անգլիական ոսկի	»	110	03
Թօլ Իմբերիալ	»	90	—
Փլօրին	»	52	10
Մէճիտիէ ոսկի	»	108	05
Պէշլիկ	»	98	—
Ռուսաց Իմբերիալ	Օ. Ո.	8	59

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 3 Մարտ

Անգլիական Քոնսօլիտէ	94	25
Օսմանեան Փոխառ. սէրի Տ.	51	50
Օսմանեան Թուրք սէրի Տ. բաց.	26	25
Օսմանեան Թուրք սէրի Տ. փակ.	26	12
Օսմանեան Պանքա	13	63
Օսմանեան 1890	—	—
Հելլենական 5 %	40	50
» Մոնոփոլ	44	50
[illegible] 1855	83	—
[illegible]	107	50
[illegible]	54	87
[illegible]	5	43
[illegible]	15	—
[illegible]	25	32 1/2

ՓԱՐԻԶ 3 Մարտ

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		101	30
» » 3 ½ %		101	95
Օսմ. Թուրք, սէրի Գ.) բաց.	Ֆր.	26	52
) փակ.	»	26	52
» » » Բ.	»	—	—
» » » Գ.	»	28	55
Օսմ. Պանք. Բաժնեթ.	Ֆր.	564	—
Օսմանեան	»	464	50
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	116	—
Օսմ. Ծխախոտ	»	517	—
Օսմ. [illegible]	»	331	—
[illegible] Փիւր 4 %		507	50
Քրէտի Լիոնէ		1669	—
Իտալական Ռանթ	»	103	30
Սպանիական արտաքին	»	77	15
[illegible]	»	133	—
[illegible]	»	25	145
[illegible]	»	—	—

ԻՒՆԻՕՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ
Ապահովագրական Ընկերութիւն
Հաստատեալ ի Բարիզ 1828—1829
Վանտոմի հրապարակ, թիւ 9 սեփական շէնքին մէջ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Մինչեւ 1900ի վերջը հատուցեալ վնասներ	252	Միլիոն Ֆրանք
1900ին գանձուած ապահովագին	21	» »
Դրամագլուխ և պահեստ	107	» »
Ընթացիկ ապահովագրութիւններ 1900ին	19	Միլիառ »

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ

Մինչեւ 1900ի վերջը հատուցեալ վնասներ	120	Միլիոն Ֆրանք
Ընթացիկ ապահովագրութիւններ 1900ին	260	»
Դրամագլուխ և պահեստ	153	» »
1900ին գանձուած ապահովագին	17	» »

Արեւելքի համար մասնաւոր սակացոյց զեղչեալ գիներով։ Ապահովագրական պայմաններ անհամեմատ կերպով աւելի դիւրագոյն քան ուրիշ ո՛ և է ընկերութեան պայմանները։ Շահաբաժիններու տարուէ տարի անմիջական վճարում, որով «Իւնիօն»ի ապահովագրուողք ՁԵՐԾ են այն վտանգներէն և յուսախաբութիւններէն, որոց կ'ենթարկուին միշտ այն անձինք, որ Շահաբաժիններու բարդման (accumulation des bénéfices) ՑՈՒԻ և ՎՆԱՍԱԿԱՐ դրութեամբ գործող ընկերութեանց կ'ապահովագրուին։

Ընկերութեան դրամատունն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

Թուրքիոյ և Արեւելքի Տնօրէնութիւն
Կ. Պոլիս, Կալաթա, Թահթապուրուն Խան, Օսմ. Պանքային դիմացը

Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ԿՈՒՐԾՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ

ՍԻՐՕ Տ'ԻՓՕՖՕՍՖԻԹ ՏԸ ՇՕ

ԿՐԻՄՕ ԵՒ ԸՆԿԵՐ. դեղագործ

SIROP D'HYPOPHOSPHITE DE CHAUX
DE GRIMAULT & Cie

Բոլոր բժիշկաց կողմէ յանձնարարուած է և կատարելապէս կը բուժէ ցնցուղի և թոքի հիւանդութիւնները. նոյնպէս հարբուխները, ցնցղատապերը Լն, թոքախտաւորներու թոքերուն այտուցները կ'սպիացնէ և կը վանէ յարատեւ հազերն, որք հիւանդներուն յուսահատութիւն կը պատճառեն։ Իր ազդեցութեամբ գիշերային քրտինքները կը դադրին, ախորժակը կ'աւելնայ և հիւանդը շուտով կ'առողջանայ։

ՓԱՐԻԶ, 8, Վիվիէն փողոց
եւ բոլոր դեղարանաց մէջ

ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ ՁԿԱՆ ԻՒՂ

Հիւանդութենէ ապաքինողներու, տկար կազմ ունեցողներու, արեան աղքատութեան և մորթի հիւանդութեան ենթարկուողներուն ու կուրծքի տկարութենէ տառապողներու՝ ձկան իւղ կը յանձնարարեն. սակայն՝ ձկան իւղին անախորժ հոտն ու զզուելի համը կը վանեցնեն զայն գործածողները, որոնք կամ զարշանքով կը խմեն և կամ կը ստիպուին բնաւ չի խմել։ Ֆրանսայի բժշկական համալսարանէն դոքթէօր ԲՈՒՐԹՈՒԼ, նոր ձկան իւղ մը պատրաստած է ԲՈՒՐԹՈՒԼԻ ՁԿԱՆ ԻՒՂ անուամբ, որ հասարակ ձկան իւղերու զզուեցուցիչ համէն ու հոտէն զերծ է բոլորովին. խիստ անուշ համ ունի և անհոտ, եղուինի ու մանիշակի հոտը կը զգացնէ, ինչ որ բացառիկ դիւրութիւն մըն է գործածելու։ Ո՛չ խմուելու ատեն, ո՛չ ալ անկէ ետք բնաւ զզուանք չի զգար խմողը։ Բժիշկները միաձայնութեամբ կը յանձնարարեն ԲՈՒՐԹՈՒԼԻ ԱՆՈՒՇԱՀԱՄ ՁԿԱՆ ԻՒՂԸ որ միեւնոյն ժամանակ ազդեցիկ և փորձուած դարման է դժուարաշնչութեան, կուրծքի իջուածքներու, հարբուխի, կուրծքի տկարութեան և մինչեւ իսկ կրնայ առաջքն առնել թոքախտի։ Ամէն ճաշէ առաջ մէկմէկ դգալ առնել պէտք է։

Կը ծախուի Պաղճէ գաբու Բիւշիւքեան դեղարանը։ Սուլթան Համամ Մէզիքեանի, Լինոս և Պօնտիցիանոսի դեղի մթերանոցները և ամէն մեծ դեղարաններու մէջ։

796 10—52

ՉԿԱՐԴԱՑԱԾ ՄԻ՛ ԱՆՑՆԻՔ

Արիւնը, ոսկորները, ջիղերը, մկանները և մարդուս կազմուածքին ուրիշ մասերը որոշեալ քանակութեամբ ՖՈՍՖՈՐ կը պարունակեն որ մարմնոյն առողջութիւնը պահպանելով անդամներուն կանոնաւորապէս աշխատելուն կ'օգնէ։ Այս Ֆօսֆօրը որ թանկագին է մարդկային կազմուածքին համար, շատ անգամ կը քիչնայ հիւանդութեանց պատճառաւ և այն անձը որ կորսնցուցած է մարմնոյն ֆոսֆորը, տեւական տկարութեանց կ'ենթարկուի։ Արիւնը կը տկարանայ, ջիղերը կը թուլնան, ծունկերը կը կորսին ամբողջ մարմնոյն և գլխաւորաբար ուղեղին մէջ յոգնութիւն կը զգայ, սիրտը կը տրոփէ և դեռ այս կարգի շատ մը անհանգստութիւններէ կը տառապի։

Կորսուած Ֆօսֆօրը կրկին արեան մէջ մտցնելու և զայն զօրացնելու համար, բժիշկներ երբ հնարքը մը կը խորհէին, այս տարի Բարիզի առաջնակարգ քիմիագէտներէն Պիլյօն՝ Օ ՎՕ ԼԷՍԻԹԻՆ ՊԻԼԵՕՆ անուամբ դեղ մը հնարեց որ կորսուած ոյժը կատարելապէս կը մտցնէ արեան մէջ, ջիղերը, ոսկորներն ու մարդուս կազմուածքը կը զօրացնէ, և մարմնոյն դիւրաշարժութիւն կու տայ։ Անոնք որ իրենց ուղեղն ու մարմինը յոգնեցուցած են, անոնք որ զեղծումներու պատճառով անկարողութեան մատնուած են և վերջապէս անոնք որ ոյժի պէտք ունին, անհրաժեշտ է որ Օ ՎՕ ԼԷՍԻԹԻՆ ՊԻԼԵՕՆ Ovo-Lécithine Billon *առնեն։ Օ վօ լէսիթին Պիլեօնը որ ամենէն ազդու դեղն է շաքարախտին, ընդունուած է Ֆրանսայի բժշկական Ակադեմիէն և կը ծախուի մեծ դեղագործներու ու դեղավաճառներու քով։*

ԱԶԴՈՒ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ ՄԸ

Մաքրողականի մը եթէ պէտք ունիք և կը փափաքիք առանց նեղուելու խմել անմիջական ազդեցութեամբ, թողէք Եանօսի նման զզուեցուցիչ ջուրերն ու դեղերը, որոց մեծագոյն մասը կեղծ են, ու փութացէք գնել՝

VILLACABRAS

աշխարհահռչակ մաքրողականն, որ բնական աղբիւրներէն Բասդէօրեան դրութեամբ զտուած յստակ ջուր մըն է և շատ դիւրաւ կը խմուի։ Ազդեցութիւն անմիջական։ ՎԻԼԼԱՔԱԲՐԱՆ ուրիշ ածողական ջուրերու նման ոչ խիթ և ոչ անհանգստութիւն կը պատճառէ։ Առտուն անօթի, ջուրի գաւաթ մը ՎԻԼԼԱՔԱԲՐԱՆ՝ տասը վայրկեան ընդմիջումով երկու անգամէն կէս առ կէս խմել, բաւական է կատարելապէս մաքրուելու։ Պնդութիւն, գլխացաւ և ստամոքսի խանգարում ունեցողներ, մանաւանդ նստողական կեանք վարողներ, եթէ ամէն առտու թէյի կամ գինիի գաւաթ մը Վիլլաքապրան խմեն, կ'ազատին պնդութենէն և անոր հետեւանք հիւանդութիւններէն։

Կը ծախուի ամէն դեղարաններու և դեղավաճառատուններու մէջ։

504

[illegible] ԶԱՐԵՀ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ'' Օ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԷՐԱ 396

(Տանենի զարեջրատան վրայի յարկը, ճիշդ Զօպալեանեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենադժուարին ցաւած ատամները մէկ անգամէն կը լեցնէ. ցաւով դիմելու և [illegible] վերադարձնելու պայմանաւ։

Նորաձեւ եղանակաւ, ոսկի, ճենապակէ և դիմացկուն արհեստական ատամներ կը պատրաստէ, յար և նման բնականին, [illegible] ձեւաւորութեան, ծամելու և [illegible] երաշխաւորութեամբ։

[illegible]

Ծ. Գ. Ձեռնարկները կիրակի օրերը առ (մինչեւ կէս օր) [illegible] (մինչեւ կէս գիշեր) [illegible]

[illegible] 11 127

ՊԱԼՔԱՆ

ՄԻԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ՍՈՖԻԱ

Դրամագլուխ, պահեստ եւ երաշխաւորութեան գումար Ֆր. 7,500,000

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

1899ի ապահովագրութեանց գումարն է 19,534,276 ֆր.։ Ամբողջ կեանքի վրայ և խառն ապահովագրութիւն, կրկին դրամագլխով, տողոց օժտի դրամագլուխ այլեւայլ կարգադրութիւններով, չափաւոր սակերով ու նպաստաւոր պայմաններով։ Ինչպէս մէկ տարուան ապահովագրութենէ յետոյ ապահովագիրը անվիճելի կը դառնայ, այսինքն Ընկերութիւնը ո՛ և է առարկութիւն չըներ ապահովագրեալին անձնասպանութեան, մենամարտի, ամէն կողմ ճամբորդելու պարագային, եթէ առանց խմաց տրուելու ալ կատարուի։ Նմանապէս ո՛ և է սակի յաւելում չի պահանջեր։ Ապահովագիրները վեց ամիս յետոյ կրկին կը նորոգուին։

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Ներկայ ապահովագրութեանց գումարն է 460,267,203 ֆր.։

Գանձուած Ապահովագին 1,433,965 ֆրանք։

Ապահովագրութիւն փայտաշէն ու քարուկիր շէնքերու, կարասիներու և ապրանքներու՝ նպաստաւոր պայմաններով։

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն վաճառքներու, շոգենաւերու մարմին աշխարհիս ո՛ր կողմն ալ ուղեւորին։

1896ի շահութաժինն է հարիւրին 18 ուկէս. 1897ինը՝ հարիւրին 18 1898ինը՝ հարիւրին 18 և 1899ինը՝ հարիւրին 16։

Ընկերութեան դրամատուններն են ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ Կ. Պոլիս, ԱՆԿԼՕ-ԱՒՍՏՐԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, Լոնտոն, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ, Սոֆիա։

Գործակալ ընդհանուր Թուրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ։

Ղալաթիա, Մերքեզաճի փողոց, Ճէնիտ խան թիւ 4։

Գաւառաց համար պատուաւոր երաշխաւորութեամբ գործակալներ կը փնտռուին։

Քննիչ գործակալութեան Ա. ԿԻՒՐԵՂԵԱՆ։

ERNEST GLAVANY

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԷՌՆԷՍԹ ԿԼԱՎԱՆԻ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻ ԿԱՐԳԸ, ՑԱԿՈԲԵԱՆ ԽԱՆ

Սոյն դրամատունը կը վաճառէ ամէն տեսակ արժեթուղթեր՝ իրենց գինին համեմատութեամբ՝ ամսական 20 ղրշ.էն մինչեւ 100 ղրշ. որոշեալ գումարի մը վճարմամբ։ Դրամատունը առաջ քաշուած վիճակահանութեանց թիւերը նայելու և շահուած պարգեւները գանձելու համար՝ ամէն կերպ դիւրութիւն ցոյց կու տայ։

Գնողները երբ առաջին վճարումը ընեն, իրենց մուրհակ մը կը տրուի մեր կողմէ ստորագրուած և դրոշմուած։ Ասկէ զատ արժեթուղթին թիւը ցոյց տուող ուրիշ ծանուցագիր մըն ալ կը տրուի, և գնողը նոյն ատենէն իսկ ամէն վիճակահանութեանց մասնակցելու իրաւունք ունենալով, շահածը ամբողջապէս կ'առնէ։

Աւելորդ է յայտնել թէ ամէնէն աղքատն անգամ այս դիւրութեամբ կրնայ արժեթուղթի տէր ըլլալ, և յայտնի է որ ամսական 20 ղրշ.ի վճարումը մեծ զոհողութիւն մը չըլլալով և ամէն մարդու դիւրամատչելի ըլլալով, ամէն հաւանականութիւն ունի օր մը շահելու, և եթէ երբեք չշահի ալ, իր վճարումներուն շնորհիւ, յառաջիկային արժեթուղթի տէր պիտի ըլլայ, որ իրեն համար շահու աղբիւր մըն է։

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի Կայս. հրամանով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾ.

Երաշխաւորութեան գումար	[illegible]121,765,8[illegible] ֆ.
1898ի հասոյթք	34,775,
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է ռուբ.	164,172

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս
Ա. ՀԻՒՐՄԻԶ

Ղալաթիա, [illegible]
([illegible])

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ և —
ԹԷՕԴՈՐ ՊԷՐՊԷՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ

ՀՈՒՆԳԱՐԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հիմնեալ 1857ին Արքայական հրովարտակով, կեդրոնատեղի Ընկ. Բէշթա

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Վճարեալ գումարներ	Երաշխաւորութեան գումարներ	Ապահովագրեալ գումարներ
332 միլիոն ֆրանք	114 միլիոն ֆրանք	461,03[illegible],390 ֆրանք

Սոյն Ընկերութիւնը կեանքի վրայ կ'ապահովագրէ ամենէն նպաստաւոր պայմաններով և անմրցելի գիներով։ Ապահովագրութիւն մահուան պարագային, շահաբաժնի մասնակցութեամբ և երաշխաւորուած տոկոսի սակերով։ Ապահովագրութիւն օժիտներու և կենսաթոշակներու համար։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան գրասենեակը Բէրա, Թիւնէլի հրապարակը։ Ընկերութեան մասին դիմել Օսմ. Կայս. Պանքայի

747 35—52

Տնօրէն Արեւելքի համար Լ. ՊՕՆՏԻ

VIN DE BUGEAUD

TONI NUTRITIF AU QUINQUINA ET AU CACAO

ՊԻՒԺՕՅԻ ԳԻՆԻ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ, ՍՆՆԴԱՐԱՐ, ՇԻՆՈՒԱԾ ՔԻՆՔԻՆԱՅՈՎ ԵՒ ՔԱՔԱՕՅՈՎ

ՊԻՒԺՕՅԻ ԳԻՆԻՆ *կազդուրիչ դեղերու էն հաճելին և էն լաւն է։ Բովանդակ աշխարհի բժշկական հեղինակութիւնները զայն կը յանձնարարեն անարիւնութեան, քլօրօզի, ամէն տեսակ տենդերու, ջղային հիւանդութեանց, ստամոքսի հիւանդութեանց և նորաբոյժ վիճակի համար։*

ՊԻՒԺՕՅԻ ԳԻՆԻՆ *կը գտնուի բոլոր առաջնակարգ դեղարաններու մէջ։*

ԸՆԴՀ. ՄԹԵՐԱՆՈՑ. — P. LEBEAULT & Cie, 5, rue Bourg-l'Abbé, PARIS.

[illegible]

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1069	[illegible]	1497	[illegible]	1011	[illegible]	724	[illegible]	156
[illegible]	2607	[illegible]	3906	[illegible]	1695	[illegible]	2273	[illegible]	1117
[illegible]	1541	[illegible]	395	[illegible]	775	[illegible]	1709	[illegible]	1725
[illegible]	2877	[illegible]	4311	[illegible]	1581	[illegible]	2557	[illegible]	1197
[illegible]	1333	[illegible]	987	[illegible]	3720	[illegible]	1057	[illegible]	1508
[illegible]	1384	[illegible]	2583	[illegible]	3900	[illegible]	1735	[illegible]	1158
[illegible]	1576	[illegible]	1712	[illegible]	595	[illegible]	2415	[illegible]	1548
[illegible]	841	[illegible]	564	[illegible]	2354	[illegible]	1982	[illegible]	3387
[illegible]	1451	[illegible]	2434	[illegible]	1560	[illegible]	4189	[illegible]	1472
[illegible]	1671	[illegible]	1520	[illegible]	1050	[illegible]	4933	[illegible]	687
[illegible]	1387	[illegible]	1341	[illegible]	1582	[illegible]	1385	[illegible]	3439
[illegible]	1344	[illegible]	954	[illegible]	2307	[illegible]	1857	[illegible]	1914
[illegible]	1984	[illegible]	1528	[illegible]	1706	[illegible]	515	[illegible]	1385
[illegible]	5735	[illegible]	339	[illegible]	1058	[illegible]	2238	[illegible]	2389
[illegible]	1384	[illegible]	4532	[illegible]	2273	[illegible]	1382	[illegible]	1255
[illegible]	2897	[illegible]	2030	[illegible]	1242	[illegible]	1812	[illegible]	1906
[illegible]	4285	[illegible]	1942	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1789		

Սիբիօ շոգենաւը, նաւապետ Սթըրտի, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս սած է, Քօլէնսօ շոգենաւը, նաւապետ Շէքըլ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 24ին և Մարտ 7ին հոս կը սպասուի։

[illegible]

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Կր. 19/4 Օտեսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Կր. 20/5 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ ([illegible] Աղեքսանդրիա, Բայրութ-Եաֆա, [illegible] և [illegible])։
Կր. 21/6 Օտեսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ
Կր. 21/6 Ինէպօլու, Սինոբ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Բաթում և [illegible] ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ու. 22/7 Օտեսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
[illegible] ԵՒ ՀԱՑԿԱԿԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

[illegible]

Մարտ 4ին Մեծկրէի, ուղ. Մարսիլիա, [illegible] Բարիզի համար. [illegible] 245 ֆրանք. [illegible] 5 ֆրանք. [illegible] համար, դիմել Գործակալին [illegible]

[illegible] 616 Բ. [illegible]

ՔՈՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ

[illegible] Լիվերփուլ և Ամերիկա [illegible]

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Իվէրնիա	13900	[illegible]	5593
Սաքսոնիա	13900	[illegible]	4841
Լուքանիա	12952	[illegible]	3329
Քամփանիա	12950	[illegible]	2943
[illegible]	8345	[illegible]	2386
Ումպրիա	8128	[illegible]	2552
Էթրուրիա	8120	[illegible]	2555
Սերվիա	7892	[illegible]	2181
Աուրանիա	7268	[illegible]	1614

Դիմել առ ԺՕԼԻ Ե ՍԻԿԷՐ
Joly et Seager
Մեյմանէճեան խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա
[illegible] 255

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1902 Մարտ 1 [Ն.Տ.] շաբաթ օրէն սկսեալ

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ ԷՍԿԻ-ՇԷՀՐԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Թ. 34 Խառն Առտ.	Թ. 2 Ճամբ. Առտ.	Թ. 4 Ճամբ. Առտ.	Թ. 6 Ճամբ. Իրիկ.	Թ. 36 Խառն Իրիկ.	Թ. 8 Ճամբ. Իրիկ.	Թ. 10 Ճամբ. Իրիկ.	Թ. Ճամբ. Իրիկ.	Թ. Ճամբ. Առտ.	Թ. Ճամբ. Առտ.	Թ. Ճամբ. Առտ.	Թ. Ճամբ. Առտ.
		Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Քարաքէօյ Կամուրջ	մկն.	12 20	2 —	3 35	5 45	8 7	10 30	11 30					
	ժմ.	12 45	2 25	4	6 10	8 32	10 55	1 55					
Հայտար Փաշա	մկն.	1 12	2 35	4 10	6 26	8 47	11 5	12 5					
Գըզըլ Թօփրագ	»	— —	2 41	4 16	6 32	8 58	11 11	12 11					
Ֆէնէր Եօլու	»	1 23	2 44	4 19	6 35	9 3	11 14	12 14					
Կէօզ Թէփէ	»	— —	2 48	4 23	6 39	9 10	11 18	12 18					
Էրէնքէօյ	»	1 34	2 53	4 28	6 45	9 15	11 24	12 24					
Պօսթանճըգ	»	1 42	2 59	4 34	6 50	9 25	11 30	12 30					
Մալթէփէ	»	1 54	3 8	4 42	6 58	9 38	11 38	12 38					
Գարթալ	»	2 8	3 18	4 52	7 8	9 54	11 48	12 48					
	ժմ.	2 18	3 25	4 59	7 15	10 5	11 55	12 55					
Պէնտիք	մկն.	2 28				10 16							
Թուզլա	»	2 50				10 41							
Կէյպզէ	»	3 11				11 6							
Տիլ Իսկէլէսի	»	3 33				11 28							
Թաւշանճըլ	»	3 43				11 39							
Հէրէքէ	»	4 1				12 —							
Եարըմճա	»	4 21				12 20							
Թիւթիւն Չիֆթլիք	»	4 34				12 33							
Տէրինճէ	»	4 45				12 47							
	ժմ.	4 58				1 —							
Իզմիտ	մկն.	5 18											
Պէօյիւք Տէրպէնտ	»	5 53											
Սաբանճա	»	6 20											
Համիտիէ	»	6 45											
Կէյվէ	»	7 36											
Աք Հիսար	»	8 1											
Մէքէճէ	»	8 37											
Լէֆքէ	»	9 6											
Վէզիր Խան	»	9 43											
	ժմ.	10 24											
Պիլէճիք	մկն.	10 34											
Քարաքէօյ	»	11 46											
Պօզէիւք	»	12 29											
Ինէ Էօնիւ	»	1 17											
Չուքուր Հիսար	»	1 48											
Էսկի Շէհր	ժմ.	2 28											
		իրիկ.											

ԴԱՐՁ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Թ. 1 Ճամբ. Առտ.	Թ. 3 Ճամբ. Առտ.	Թ. 5 Ճամբ. Առտ.	Թ. 31 Խառն Առտ.	Թ. 7 Ճամբ. Իրիկ.	Թ. 9 Ճամբ. Իրիկ.	Թ. 11 Ճամբ. Առտ.	Թ. 33 Խառն Առտ.	Թ. Ճամբ. Իրիկ.	Թ. Ճամբ. Առտ.	Թ. Ճամբ. Առտ.	Թ. Ճամբ. Առտ.
		Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Էսկի Շէհր	մկն.	Այս կառախումբը Ապրիլ 1էն սկսեալ կը բանի	Այս կառախումբը մինչեւ Մարտ 31 կը բանի						11 —				
Չուքուր Հիսար	»								11 39				
Ինէ Էօնիւ	»								12 13				
Պօզէիւք	»								12 47				
Քարաքէօյ	»								1 21				
	ժմ.								2 11				
Պիլէճիք	մկն.								2 21				
Վէզիր Խան	»								2 58				
Լէֆքէ	»								3 37				
Մէքէճէ	»								4 13				
Աք Հիսար	»								4 40				
Կէյվէ	»								5 5				
Համիտիէ	»								6 1				
Սաբանճա	»								6 19				
Պէօյիւք Տէրպէնտ	»								6 47				
	ժմ.								7 24				
Իզմիտ	մկն.				11 40				7 44				
Տէրինճէ	»				11 58				7 59				
Թիւթիւն Չիֆթլիք	»				12 9				8 10				
Եարըմճա	»				12 21				8 22				
Հէրէքէ	»				12 56				8 48				
Թաւշանճըլ	»				1 1				8 58				
Տիլ Իսկէլէսի	»				1 15				9 8				
Կէյպզէ	»				1 46				9 38				
Թուզլա	»				2 7				9 56				
	ժմ.				2 27				10 15				
Պէնտիք	մկն.	12 11	12 43	1 36	2 42	5 21	7 35	9 16	10 30				
Գարթալ	»	12 19	12 51	1 44	2 54	5 29	7 45	9 26	10 43				
Մալթէփէ	»	12 29	1 1	1 55	3 9	5 39	7 57	9 39	11 —				
Պօսթանճըգ	»	12 37	1 9	2 3	3 22	5 47	8 7	9 49	11 14				
Էրէնքէօյ	»	12 44	1 16	2 10	3 35	5 54	8 14	9 57	11 27				
Կէօզթէփէ	»	12 48	1 20	2 14	3 39	5 58	8 19	10 2	— —				
Ֆէնէր Եօլու	»	12 52	1 25	2 18	3 45	6 2	8 24	10 7	11 38				
Գըզըլ Թօփրագ	»	12 55	1 28	2 21	3 49	6 5	8 28	10 11	— —				
	ժմ.	1 —	1 33	2 26	3 57	6 10	8 34	10 17	11 47				
Հայտար Փաշա	մկն.	1 8	1 41	2 34	4 15	6 20	8 42	10 25	12 5				
Քարաքէօյ Կամուրջ	ժմ.	1 33	2 6	2 59	4 40	6 45	9 7	10 50	12 30				
									իրիկ.				